BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 9 KASIM 1982 SAYI: 253

KİTLELER BU "ANAYASA"YA BOYUN EĞMEYECEKTİR

Cunta'nın hazırlattığı "polis devleti nizamnamesi", referandum sonucu "anayasa" olarak kabul edildi. Ama bu bir görünüş. Herkes biliyor ki, bu "anayasa" kabul edilmedi, kabul ettirildi! Hem de *cebren*, yurttaşlar Cunta ve onun devleti tarafından yoğun bir şekilde *terörize* edilerek.

Bunda şaşılacak bir yan yok. Faşist bir Cunta'dan demokratik bir referandum beklemek olanaksızdı. Bu eşyanın tabiatına aykırıydı. Çünkü o bütün kudretini baskıdan, zulümden, despotluktan, şantaj ve tehdit politikasından alıyordu. Referandumu da kazanması için tek yolu gene zorbalıktı. Ve kabul etmek gerekir ki, Cunta bu yolla referandum öncesinde seçmen kitlelerinin gözünü korkutabildi.

Niçin böyle olmuştur? Bizce asıl önemli olan budur. Yoksa Cunta'nın zaten bilinen meşrebini tekrar etmek oylama sonuçlarının izahı için yeterli değildir. Önemli olan Cunta'nın zorbalığını niçin söktürebilmiş olmasıdır.

Bu sorunun cevabı kuşkusuz ki, Cunta'nın gelişinde ve iki yıldan beridir hükmünü sürdürebilmesinde aranmalıdır. Halk ve demokrasi güçlerinin dağınıklığı, asgari bir beraberlikten, en basit düzeyde dahi olsa herhangi bir mücadele birliğinden yoksun bulunması askeri faşist darbeyi engelleyemeyen başlıca etken olmuştur. Dahası da, aradan geçen iki yıl içinde de demokrasi güçleri toparlanamamışlar, anti-faşist bir cephe kurmak şöyle dursun, geniş kapsamlı bir eylembirliğini bile asıl mücadele alanı olan anayurtta hayata geçirememişlerdir. Cephe ve eylembirliği lâfını ağzından düşürmeyenler ve —hatta kimi maceracı ve "sol"-revizyonist grupların yaptığı gibi— fiyakalı adlar altında iskambilden cepheler inşa edenler, Cunta'ya karşı eylembirliğini yurtdışında F. Almanya'daki mitinglere ya da bilmem hangi Orta Doğu kentindeki masabaşı göçmen avuntularına indirgemişlerdir. Böyle olunca da Cunta iki yıldır cirit atabilmiş, azgın zulmünü sürdürebilmiştir.

Cunta'nın baskı, şantaj ve tehditleri karşısında % 90 oranda "kabul" oyu kullandı diye kimsenin emekçi kitleleri suçlamaya hakkı yoktur. Önce devrimciliği ya da komünistliği kimselere bırakmayanlar aradan iki yıl geçmesine rağmen niçin hâlen yurtiçinde eylembirliğini gerçekleştirmekten, Cepheye giden yolu inşaya başlamaktan kaçındıklarının cevabını vermelidirler. Ya da oylama sonucunda düş kırıklığına uğrayan tatlı su aydınları, öncelikle, 12 Eylül'den referanduma kadar geçen 2 yılda nasıl Cunta'ya teslimiyet güttüklerini, neler yazıp çizdiklerini hatırlamalıdırlar.

Halk ve demokrasi güçlerinin siyasal bakımdan en politikleşmiş kesimleri olan ve değişik siyasi kümeler halinde dağınık duran devrimci-ilerici siyasal güçler hiç değilse referandum öncesinde ortak, güçlü ve yaygın bir referandum kampanyasını birlikte organize edememişlerdir.

Anti-faşist mücadelenin örgütleyicileri arasında yeralması gereken ve ancak böyle bir birleşik merkezi otoriteyle (cepheyle ve geniş kapsamlı, örgütlü bir merkezi siyasal işbirliğiyle) geniş kitleleri Cunta'ya karşı siyasi mücadeleye seferber edebilecek olan siyasi güçler böylesine dağınık olunca, Cunta'nın zoru ne yazık ki bir kez daha baskın çıkmıştır.

Şu tesbiti de yapmamız gerekir: geniş emekçi yığınlar bugünkü askeri rejimden memnun oldukları için değil, *tersine* ona karşı oldukları için bu anayasaya kabul oyu vermişlerdir. İlk bakışta paradoksal gibi gözüken bu sözümüzle neyi kastediyoruz? Demokrasi güçlerinin siyasi birliğinin sağlanamadığını, Cunta karşısında güçlü bir merkezi siyasi otoritenin henüz oluşmamış bulunduğunu gören ve bilen kitleler, çaresiz kalıp, bu anayasaya kabul oyu vermekle, def-i belâ kabilinden Cunta'nın bir an önce çekip gitmesini ve bir an önce sivil rejime geçilmesini istemişlerdir. Gerçekte bu anayasaya evet demenin, sivil ve demokratik bir rejime geçmek olmadığını, tersine bugünkü rejimi panlamento ile maskeleyip, yaftalamak olduğunu ise ancak halklarımızın ileri güçleri (devrimci-ilerici-demokratik siyasal güçler) etraflı bir şekilde açıklayabilirlerdi. Ama yukarda sözünü ettiğimiz dağınıklıktan dolayı bu gerçek geniş kitlelere anlatılamadığı gibi, baskıdan ve büyük ekonomik sıkıntılardan bunalmış olan kitleler bir bakıma ehven-i şer (kötünün hafifi) mantığını gütmüşlerdir. Hatta kitlelerin önemli bir kesimi bu anayasanın anti-demokratik özünü, içeriğini kavramıştır, ama ilk adım olarak Cunta'nın gitmesini istediğinden —bunun yolunu da çarnâçar referandumda kabul oyu kullanmakta bulduğundan— "hele önce şu askerler bir çekip gitsinler, sonrası Allah kerim, daha sonra mücadelemizi yaparız," gibilerinden bir anlayışa kapılmışlardır.

Faşist Cunta da bu noktayı bilerek boş bırakmıştır, taslak referandumda reddedildiği takdirde nasıl bir yol izleneceğine, hangi hukuksal statüye başvurulacağına dair bir açıklama yapmamıştır, günde bilmem kaç emirnameyi çıkarıp bunu da kanun diye tanıtma becerisini gösterirken, bu konuyu hep suskunlukla geçiştirmiştir. Böylece geniş seçmen yığınları referandumda hayır oylarının çıkması durumunda hiçbir fikre sahip olmadıkları ve tümüyle belirsiz kaldıkları gibi, böyle bir sonucun kendiliğinden Cunta'nın ömrünü bilinmedik bir tarihe kadar uzatacağı, Cunta'nın bu vesileyle büsbütün çö-

(Devamı 15. sayfada)

TEKELCİ BURJUVAZİ ÇARESİZLİĞİNİ İTİRAF EDİYOR

Banka ve Ekonomik Yorumlar dergisinin Ekim 1982 sayısında bir açık oturum yayınlandı. Oturumun konuları oldukça geniş tutulmuş. Şöyle: "1982'de Türkiye'de ekonomik gelişmenin yönü. Yıl sonu için bekleyişler. İzlenen ekonomik politikanın değerlendirilmesi, Önlemler, öneriler." Açık oturumu Dr. Öztin Akgüç yönetiyor. Katılanlar ise iki profesör, Erdoğan Alkin'le, Erol Manisalı ve bir de Dr., Güngör Uras.

Oturumu yöneten Akgüç yer yer tartışmalara katılmakla birlikte daha çok üzerinde durulan ve tartışılan ekonomik konular hakkında bilgi vermekle, açıklamalar yapmakla yetiniyor. Esas tartışma ve yorumlar ötekiler tarafından yapılıyor.

Açık oturuma katılan "profesörler"in söyledikleri üzerinde duracak değiliz. Zaten bunun pek gereği de yok. Çünkü söylediklerinin tamamı yazık ki incir çekirdeğini doldurmaktan uzak. Vülger ekonomi "ekolü"nden yetişen iktisatçıların kaderi, isterse profesör titrine sahip olsunlar pek parlak olmuyor. Görülüyor, açık oturumun konuları gerçekten çok önemli. Öyle olduğu halde her iki "profesör"de Türkiye'nin yaşadığı ekonomik sürece açıklık getirecek iki kelime etmekten acizler. 24 Ocak kararlarından yana gözüküyorlar ama bu politikayla nereye gelindiğini, ne elde edildiğini dahi açıklayamıyorlar. Hele bundan sonrası için söyledikleri hiçbir şey yok. Sadece sözü geveliyorlar.

Oysa "prof." titrinden mahrum G. Uras hiç de onlar gibi değil. Gerçi o da burjuva iktisatçısı. Ama "profesörler"den bir farklılığı var. Aynı zamanda ekonomik hayatla daha içli dışlı. Halen öyle mi bilmiyoruz ama bir zamanlar Tüsiad'ın genel sekreteriydi.

Açık oturum, sonuç olarak Türkiye tekelci burjuvazisinin açmazının ve çaresizliğinin çok çarpıcı bir tablosunu veriyor. Türkiye'deki dışa bağımlı kapitalist üretim tarzının nasıl miyadını doldurduğunu açık bir şekilde gösteriyor. Bunu, hem "profesörler"in sığ tartışma ve yorumları, hem de —ve bilhassa— Uras'ın sıkıntıları, soruları ve bulmağa çalıştığı cevaplar kanıtlıyor.

"Profesörler"le uğraşmanın, ya da vakit kaybetmenin gereği yok. G.Uras'ın dedikleri de bize göre yeni değil. Ancak ilginç. İlginçliği de Türkiye kapitalizminin içinde bulunduğu derin bunalımın ve geleceğinin umutsuzluğunun, tekelci burjuvazinin "ehil" bir sözcüsü tarafından dile getirilmesi.

EKONOMİDE EGEMEN OLAN TEKELCİLİKTİR

Uras 24 Ocak kararlarıyla ilgili görüşünü açıklarken şunları söylüyor.

"Ben şuna inanıyorum ki, 24 Ocak kararlarından sonra felsefede, ideolojide hiçbir değişme olmamıştır. İdeolojik yaklaşımlar da aynıdır, felsefe de aynıdır. Çünkü bence 24 Ocak kararlarından sonra da Türkiye'de serbest piyasa mekanizması diye birşey yok. Eskiden ne ise piyasa mekanizması, aynı durum devam ediyor. 24 Ocak'la yeni bir sestemin getirildiğine ve uygulandığına inanmıyorum. İkincisi, enflasyon konusunda da, daha önceki gelişmelere göre, sıkı bir para politikası ile olumlu şeyler yapıldığını sanmıyorum. Kısaca özetleyeyim: Serbest piyasa mekanizması diye bir şey zaten Türkiye'de yoktu. 24 Ocak'tan sonra da bir değişiklik olmadı." (sf. 22-23)

"Fiyatların, devlet tarafından veya başka bir organ ya da tekeller tarafından tespit edilmesi arasında bir fark yoktur. Bunlar piyasa fiyatı değil idari fiyatlardır. İşte bu konuda temelde bir değişiklik olmadı." (sf. 23)

Önce bir noktaya açıklık getirelim. Açık oturumda 24 Ocak öncesi ve sonrası olarak yapılan belirlemeler aslında 12 Eylül öncesi ve sonrası diye anlaşılmalıdır. Çünkü, biliyoruz 24 Ocak kararları ancak darbeden sonra ve Cunta'nın terörü sayesinde uygulamaya konabilmiştir.

Uras yukarıdaki sözleriyle "24 Ocak sonrasında ekonomide yeni bir dönem başladı" diyenlere karşı çıkıyor. Hatırlardadır, Özal "ölen ölür, kalan sağlar bizimdir" yaklaşımıyla, tekelci gidişe son verildiğini, serbest piyasa ekonomisinin oluşturulmakta olduğunu iddia ediyordu. Biz ise, böyle bir şeyin maddi ve tarihsel olarak mümkün olamayacağını, tam tersine tekelleşmenin daha da hız kazanmakta olduğunu belirtiyorduk. Uras'ın söylediği de farklı değil. En azından *tekelci yapının aynen sürdüğünü* teyit ediyor.

24 Ocak taraflısı "prof"lardan birisi G. Uras'ın görüşüne katılmıyor ve serbest piyasa mekanizmasının oluşmakta olduğuna delil olarak da çift fiyatların ortadan kalkmasını gösteriyor. Ve Uras'dan cevabını hemen alıyor:

"Çift fiyat neden teşekkül ediyordu? Şimdi ona gelelim. Çünkü piyasadaki talebin büyüklüğüne karşı arz yetersizdi ve bazı malların fiyatları konusunda devletin belli sınırlamaları vardı. Çift fiyatın kalkmasının en mantıki nedeni arzın artması olur. Halbuki 24 Ocak'tan sonra tam tersine birçok mallarda arz daha fazla kısıldığı halde çift fiyatlar ortadan kalktı. Çünkü geniş kitlelerin reel geliri o kadar fazla düştü ki, bunun sonucu olarak çift fiyatlar kalktı." (sf. 23)

"Eğer siz oligopolcü, tekelci kârları meşrulaştırmak isterseniz, çift fiyat ortadan kalkmış olur." (sf. 23)

Bunlar bizlerin bilmediği şeyler değil. İlginç olanı Uras'ın ağzından işitiyoruz, çift fiyat ortadan kalkmış ama, *bir,* geniş kitlelerin alabildiğine yoksullaşması, *iki,* tekelci kârların meşrulaşması — yani çift fiyatlardan aracılara kalan payların da tekellere aktarılması, bir diğer değişle tekelciliğin pekişmesi — bahasına!...

ENFLASYONUN ÖNLENDİĞİ DOĞRU DEĞİLDİR

Uras enflasyon konusunda da gerçekçi:

"Çünkü enflasyon nasıl önlenir? Üretim arttırılarak önlenir. Denk bütçe ile önlenir. Merkez Bankası kredileri kısılarak, para arzı sınırlandırılarak önlenir. Halbuki 24 Ocak kararlarından bu yana üretim artmadı. Bütçe denkliği sağlanamadı. Merkez Bankası kredileri büyüyor, para arzı büyüyor. Ben bu göstergelere bakarak enflasyonun dondurulduğuna kani değilim." (sf. 23)

Yukardaki sözlere eklenecek fazla birşey yok. Zaten hayatın kendisi enflasyonun durmadığını, hatta 1982 de yeniden tırmanışa geçtiğini gösteriyor.

EKONOMİDE DÜZELME OLDUĞU İDDİASI GERÇEKLERE UYMUYOR

"Prof."ların Türkiye'de 24 Ocak'tan sonra "pozitif" değişme olarak üretim artışını, büyüme hızını vb. ileri sürmeleri üzerine Uras, bu konulardaki görüşünü de şöyle açıklıyor.

"Elektrik kullanımı sınai üretim artışı için çok büyük gösterge. Petrol kullanımı çok önemli bir gösterge. İthal girdileri diğer bir gösterge... Bir

ülkede elektrik enerjisi üretimi artmazken, ham petrol ithalatı azalırken, ithal girdileri reel olarak azalırken, sınai üretim nasıl artar? Sınai üretim artışına ilişkin endişelerim bu göstergelerden doğuyor." (sf. 24)

"Bir ekonomide anlamlı göstergeler nelerdir? Bir kere yatırımlar artıyor mu? Ekonomi iyi gidiyorsa, pozitif bir gelişme varsa, yatırımların artması lazım. Yatırımlar konusunda çok ciddi rakamlar yok. İstihdam rakamı yok. Ama bir işsizlik olduğu meydanda. İhracat ve ithalat rakamlarımız var, güzel. Ondan sonra ödemeler dengesi rakamlarımız var. Fiyatlar konusunda da şüphelerimiz var. Halkın gelir düzeyini hiç bilmiyoruz. Ama reel gelir düzeyinde de önemli bir düşme olduğu görülüyor. Bunun yanında menfi olarak yorumlanacak diğer gelişmeler var. İşte Sayın Akgüç'ün belirttiği gibi parasal göstergelerde büyüme, bütçenin açık vermesi, vergi tahsilat oranının düşmesi, döviz kurundaki devamlı değişmeler istihdam sorununun gözle görülür hale gelmesi, konut üretiminin düşmesi gibi..." (sf. 24-25)

Yukarıdaki alıntılar, darbeden bu yana Türkiye ekonomisinin geçirdiği serüveni "veciz" bir şekilde özetliyor. Gerçi söylenenler sayısal donelere dayandırılmıyor. (Zaten oturuma katılanların hepsinin ortak şikayeti, ortada ekonominin gidişini detaylı olarak incelemeye tabi tutacak güvenilir istatistiklerin olmaması, ya da aslını söylememiz gerekirse Cunta yönetiminin resmi açıklamalarının son derece şişirme olması) Ama görünen köy de kılavuz istemiyor. Uras'ın sözleri Cunta yönetiminde ekonominin bataktan kurtulmakta olduğu yolundaki görüşleri tekzip ediyor ve darbeden bu yana ekonominin buhranının derinleştiği şeklindeki tespitimizi doğruluyor.

EKONOMİDEKİ KRİZİN NEDENİ "ESKİ HATALAR"DIR

Uras ekonomideki çöküntünün tespitini yapmakla kalmıyor, bu noktaya neden ve nasıl gelindiğine de cevap bulmak istiyor.

"Gerçekte bütün bu sıkıntıların, sorunların kaynağı daha çok gerilere, 1960'lı yıllardan beri yaptığımız birtakım hatalara dayanır. Bunları da bir anda silmemize imkan yok. Biz, özellikle 1960'lı yılların ikinci yarısından itibaren ucuz kredi kullandık, ucuz dolarlar kullandık. Bununla bir sanayi kurduk. Bu sanayi, devamlı enflasyonla beslenen, tasarruf açığı devamlı dış yardım ve kredi ile kapatılan, talebi şişkin iç piyasayı hedef alarak üretim yaptık. Bunlar eski güzel günlerdi. Şimdi bu eski güzel günler hiçbir zaman geri gelmeyecek. Neden geri gelmeyecek? Dünyanın şartları değişti, Türkiye'nin şartları değişti... Eski güzel günler geri gelmeyecekse, biz bu sınai yapıyı hemen değiştirelim, diye düşünebiliriz. Ancak, bunu da kısa sürede yapamayız. Çünkü, sınai yapıyı hemen değiştirmek için sanayiye ihtiyaç var, dövize ihtiyaç var. Demek ki Türkiye'de esas sıkıntılar bundan sonra başlıyor. Eğer sorunları bu yönden ele alırsak, bence daha ciddi bir yaklaşım içine girmiş oluruz." (sf. 25)

Ne kadar ilginç değil mi? Gerçi bilimsel bir açıklama değil ama yaklaşım ve belirlemelerde büyük bir isabet olduğu hemen farkediliyor.

Biz ne diyoruz? Türkiye sanayii emperyalizme bağımlı, onun güdümlendirdiği yönde, montajcı ve iç pazara dönük olarak kuruldu. Bu nedenle bu sanayinin önünde sonunda çıkmaza gireceği açıktı. Bu gerçeği nedenleriyle birlikte yıllar öncesinden açıkladık. Ve nitekim 1970'lerin ikinci yarısının ortalarına doğru deniz bitti ve sanayi gemisi karaya oturdu. Bizim bu tespitlerimizi Uras, sanayiin "ucuz dolar, ucuz kredi ile" (yani emperyalizme bağımlılık ve güdümlendirilme) ve "iç piyasayı hedef alacak" yapıda (iç pazara dönük olarak) kurulduğu "iç piyasanın ise enflasyonla beslendiği" (yani talebi artırmak amacıyla gelirlerdeki nominal artışları pompalayan bir para politikası izlemesi) ve "tasarruf açığının dış yardım ve kredi ile kapatıldığı" (yani montajcı yapının gerektirdiği ithal girdilerinin karşılığı yabancı paranın temini) yolundaki değerlendirmeleriyle aynen doğruluyor. Ancak bir noktada yanılıyor. İdealist bir mantıkla "sanayii böyle kurmakla hata ettik" diyor. Hayır, hata edilmedi. Eğer Türkiye'de o günkü şartlarda sanayi özel mülkiyet temellerinde kurulacak iseydi bunun başka alternatifi yoktu ve olamazdı da. Çünkü hem burjuvazinin, hem de emperyalizmin çıkarları böylesi bir sanayiin oluşturulmasında birleşiyordu. Türkiye burjuvazisi, dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu şartlarda ve ilişkiler bütünü dahilinde artık *ulusal* olamazdı, *işbirlikçi* olmak zorundaydı. Şimdi deniz bitip gemi karaya oturduktan sonra Uras *eskiden yanlış rota izlemişiz* diyor. Ama kendi tabiriyle "o güzel günlerde" *rotamız yanlış* deseydi, istediği kadar makul şeyler söylesin, burjuvazinin sözcüsü olduğuna bakılmaz hemen aforoz edilirdi ve belki de 142'den içerlerde çürürdü!

"SANAYİDE YAPI DEĞİŞİKLİĞİ GEREK"

Sonuçta Uras buraya kadarki mantığının doğal sonucu olarak ekonominin böyle yürümesinin mümkün olmadığı, yapı değişikliği gerektiği, bunun da kısa sürede gerçekleşemiyeceği sonucuna varıyor. Hemen farkediliyor, bu tespitlerde de bir hayli isabet var. Ancak bir noktada tümden ayrılıyoruz. Uras mevcut ekonomik-sosyal ilişkiler bütünü içinde sanayinin yapısının değiştirilebileceğini zannediyor. Oysa bunun mümkün olamayacağını biz bilimsel esaslara dayanarak açıklıyoruz. Nitekim 24 Ocak kararları bunun son çarpıcı örneği. Bu kararların başta gelen amacı, sanayii iç pazara mahkum olmaktan kurtarıp ihracata yönelik bir yapıya kavuşturmaktı. Ancak iki yıl sonunda bir de bakıldı ki, eski hamam, eski tas. Zaten Uras da 24 Ocak kararlarının yapısal bir değişiklik getirmediği kanısında:

"Şimdi önemli olan Türkiye'nin ekonomik durumu ne olacak, Türkiye nasıl bir yöne doğru gidecek? 24 Ocak kararları iyiydi-kötüydü tartışması bir yana, ortada bir gerçek var. İşin, "Ameliyat başarılı geçti ama hasta öldü" haline gelmemesi. Efendim, 24 Ocak kararları ortaya çıktığı zaman yapısal değişme tartışmaları bir ölçüde durdu. Acaba 24 Ocak kararları yapısal değişimde başarı sağladı da ondan mı durdu? Yoksa yapısal değişimden ümit kesildi de, onun için mi bu konuyu tartışıyoruz?"

"Herkes yapısal değişimden başka birşey anlıyor, ama ben şunu anlıyorum: Önceki konuşmamda da belirttiğim gibi, 1960'lardan beri biz sanayimizi yanlış, hatalı bir şekilde kurduk. Yani hem sanayii yanlış kurduk, hem talebi yanlış şekilde besledik. Şimdi bunları belli düzeltmelerle günün şartlarına uydurup, Türkiye'ye uygun bir sanayi yapısı meydana getirmek istiyoruz. Bu da tabii belli düzenlemelerle, ek yatırımlarla olabilecek bir konu idi. Şimdi görülüyor ki, 24 Ocak kararlarından sonra bu konuda da bir gelişme olmadı, açıkçası yapısal düzeltmeler sağlanamadı. Fakat buna karşı ne oldu? Sadece para aracı ile oynadık. Ancak bunda da başarılı olamadığımız işte ortaya çıktı."

"Yapacağımız şey nedir? Bence en büyük hatamız, nasıl bir ekonomi politikası izleyeceğimizi bilmememizdir. Türkiye ne yapacağı konusunda; ya yabancıların birşeyler yapmasını, kendisine tavsiyelerde bulunmasını istiyor; yahut da zamanla işler düzelir bekleyişi içinde kalıyor."

"Öte yandan dışarıya bağlılık... Dışarıya bağlılık derken de, Türkiye mademki bir dünya içinde yaşıyor, tabii ki dışarı ile ilişkiler içinde olacak; ama her konuda dışarının tavsiyelerini beklemek de bana biraz garip geliyor."

"Bence hatalı olan, ümit kırıcı olan durum budur. Kısa sürede durumumuzu düzeltmek için birşeyler yapamayacağımızı; durum biraz daha

«SOL» - KANAT REVİZYONİZMİNİN CEPHE ANLAYIŞININ ÇELİŞKİSİ

Kendisine Devrimci-Yol diyen, Devyol diye de çağrılan bir grup bir "cephe" kurdu. Önce "Apocular"la başladılar. Hazırladıkları bir "cephe" metnini Ocak 1982'de çeşitli örgütlere ilettiler ve onların da bu "cephe"-de yerlerini almalarını istediler. Bu davete icabet edenler olmuş ki, Temmuz 1982'de yayınlanan Direniş Cephesi isimli 8 sayfalık bir broşürde "Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi"nin kurulduğu, Devyol'un başını çektiği 9 imza tarafından açıklandı. Aynı broşürde Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi Platformu başlığı altında, program niteliğinde bir metin yayınlandı. Bu metin faşist Evren Cuntası'nın devrilmesinin biricik yolu olarak devrimi gösteriyor ve "devrimci-demokratik bir halk iktidarının kurulmasını" öngörüyor.

Sosyalizmin önde gelen konularından birisi —belki de birincisi— hep söylenir, *ittifaklar meselesidir.* Hele bugün faşist diktatörlüğe karşı mücadele verdiğimiz Türkiye şartlarında ittifaklar meselesinin bizler açısından özgül bir önem kazandığı açıktır. Zaten istisnasız herkesin, her siyasi akımın işbirliği, cephe vb. arayışları içinde olmaları, siyasi çabaların öncelikle bu alana konsantre edilmesi de, bu gerçeğin somut kanıtıdır. Bu nedenle cephe meselesine özenle eğilmemiz, bu konuda olup bitenleri titizlikle gözden geçirip, değerlendirmemiz ve mücadelenin gereklerini karşılayan birliklerin en sıhhatlı bir şekilde oluşturulması için var gücümüzü seferber etmemiz normaldir.

12 Eylül öncesinde faşizme geçit verilmemesi, 12 Eylül sonrasında da faşist Ankara Cuntası'nın alaşağı edilmesi için en geniş bir demokrasi cephesinin oluşturulmasını başta gelen görev bilen ve bu doğrultuda somut çalışmalar yürüten TSİP açısından, ilerici hareket içinde oluşan birlikleri, "cephe"leri gözden geçirmek özel bir önem kazanmaktadır. Çünkü cephe meselesi Cunta'nın bugün zorla boyun eğdirmeye çalıştığı yığınların kurtuluşunu birinci dereceden ilgilendirmektedir.

Devyol'un başını çektiği "cephe" yi, temel bazı noktalarda gözden geçirmeden önce, şekli sayılabilecek —fakat önemli— bir noktaya parmak basmak istiyoruz.

DAYATMACILIK PARLAK SÖZLERLE KAMUFLE EDİLİYOR

Yukarıda andığımız broşürde "FKBDC Genel Komite" imzalı bir de açıklama var. Bu açıklamanın bir yerinde, "cephe"de yer alanlar arasındaki ilişkilerle ilgili olarak şu görüş öne sürülüyor:

"Hedefimiz halk demokrasisi ilkelerini şimdiden halk güçleri arasındaki ilişkilerde hayata geçirmektir. Geleceğin halk iktidarının tohumlarını içinde taşıyan bu birliktelik faşist diktatörlüğü altedecektir."

Pek halishane bir temenni. Birlikte iş gören farklı grupların, aralarındaki ilişkilerin dostça yürümesini kim istemez? Ne ki, Türkiye'nin solcuları bu konuda geçmişte son derece berbat bir imtihan vermişlerdir. Ve bize göre hâlâ daha faşizmin bunca topuzunu yedikten sonra bile bu konudaki olumsuzluklar giderilebilmiş değildir. Solda yer alanlar, aralarındaki anlaşmazlıkları bugün mermiyle "çözme" durumunda değillerse, bunun başta gelen nedeni Cunta'nın bu işi daha "ehil" olarak yerine getirmiş olması ve pek çok sol akımın yurtiçinde —değil irtibatları— etkinlikleri dahi kalmamasıdır.

Dostça görünümler altındaki hasmane tutumlar, grupçuluğun damgasını yemiş ard hesaplar hâlâ daha varlıklarını hem de bir hayli etkin ve esaslı olarak korumaktadırlar.

Devyol'un ve diğerlerinin aralarındaki ilişkileri "halk demokrasisi ilkeleri" dahilinde geliştirmeleri elbette iyi olur. Ama gerçekte olup bitenlere bakınca bu temeninin bir yaldızdan öte anlamı olabileceğine inanmak hayli zor.

Devyol geçmişteki "sol zorbalık"-tan daha önce de şikayet etmişti. Nisan 1982'de yayınlanan Özel Sayı Devrimci İşçi'de şöyle deniyordu:

"Sol içi ilişkilerde yeni bir dönem açılmalıdır. Egemen sınıfların başardığı şeyleri devrimcilerin başaramaması düşünülemez. "*Hata-yanlış-eksik*" diye söylenen şeyleri düzeltme yolunda adım atılmalıdır. Doğru bir sosyalist demokrasi anlayışı ışığında aramızdaki ilişkiler gözden geçirilmelidir. Aksi takdirde yeni bir sızlama, yakınma, ama gene herkesin kendi bildiğini okuma dönemi açılmış olur, hepsi bu.

Cepheleşme süreci bu açıdan aramızdaki ilişkilerin düzeltilmesinin eğitimi süreci olarak da kavranmalıdır. Çünkü CEPHE olayının kendisi farklı düşüncelerin bir arada olabilmesi demektir. Değil diğer örgütlerdeki; kendi örgütündeki en ufak bir ideolojik itiraza dahi tahammül gösteremeyen, örgüt içi sorunları, sorun çıkaranları yok ederek halletmeyi olağan sayan bir mantık bu süreçte erimek yok olmak zorundadır.

Birlik ve Cephe anlayışını başkalarını kendi kuyruğuna takma; başkalarını kullanma ve kendi söylediklerini kabul ettirme platformu olarak gören anlayışlar yine bu süreçte aşılacaktır." (Yeniden Birlik Sorunu, sf.3)

Bunları bir ölçüde özeleştiri olarak kabul etmek mümkün olabilirdi. Ama gerçekten özeleştirinin işlevini görebilseydiler. Ne ki olanlar bambaşka. Örnekse, Ocak 1982'de kaleme alınan metinle, "cephe"ye katılanların tümünün altına imza attıkları Temmuz metni arasındaki benzerlik, hatta ayniyet. Ve bu metinlerdeki görüşlerin, değerlendirmelerin hemen münhasıran Devyol'dan kaynaklandığının ayan beyan olması. Bu durumda Devyol'un, yukardaki alıntının son paragrafında söylediklerinin samimiyetine nasıl inanılabilir?

Bu konuda bir diğer çarpıcı örnek Devyol'un apoculara olan tutumudur. Devrimci İşçi'nin yukarda andığımız sayısında şöyle bir cümle yer alıyor:

"Bugünden, kendisi gibi düşünmeyen, aynı görüşü paylaşmayan insanlara karşı "şiddet" kullanmayı doğal ve normal gören bir anlayışın sınırsız bir devlet gücü elde edince yapacaklarının Pol-Pot'un yaptıklarından pek farkı olacağını zannetmiyoruz."

Ne kadar güzel bir tespit! Biz de 12 Eylül öncesinde, sözgelimi apocuların cinayetlerini duydukça, tüylerimiz ürpererek Devyol'un yukarda andığı Pol-Pot örneğini hatırdan geçirirdik. Ne ki, Devyol'un sözüyle özü birbirini tutmuyor. Türkiye'de ulusal meselenin öneminin büyüklüğü açık. Bu nedenle kurulacak bir cephede Kürt ulusal demokratik hareketinin temsil edilmesi kesinlikle şarttır. Ama böyle diye, Cephe'de bir de Kürt hareketi bulunsun gerekçesiyle, Kürt ulusal demokratik hareketi içinde yer alan ve bu hareketi daha yetkin olarak temsil eden diğerlerine kan kusturan, Kürt ulusal demokratik hareketi içindeki başlıca ve en büyük olumsuzluğu oluşturan bir grupla, hem de "cephe"nin ilk adımını atmak, Devyol'un yukardaki yakınmalarıyla nasıl bağdaştırılabilir? O apocular ki, 12 Eylül'den bu yana hayli zaman geçtiği halde diğerlerine karşı özde bir tutum değişikliğine gitmedikleri ve geçmişte işledikleri suçların vebalini omuzlarında taşımaktan kurtulma yolunda dikkate değer bir

çaba harcamadıkları için, hâlâ daha Kürt siyasetleri içinde tecrit olma durumlarını sürdürmektedirler. Derli toplu bir özeleştiri dahi yapmayan azılı "Pol-Potçular"la "cephe" kuran Devyol'un, "Polpotçuluk"u mahkum eden satırlarının samimiyetine nasıl olur da inanabiliriz?

Bu konudaki örnekler az değildir. Söz gelimi 9 Mayıs mitinginde TÖB-DER temsilcisinin konuşması önceden kesinleştirildiği halde Devyol'un dayatması sonucu önlenmiştir. Yine aynı Devyol, bazı örgütleri —bu arada TSİP'i— bir yandan kendi "devrimci cephesi"ne davet ederken öte yandan da onları "burjuva reformisti" olarak ilan edip "mahkum" etme garabetine düşabilmektedir.

Örnekleri uzatmaya gerek yok. Gruplar arasındaki ilişkiler konusunda Devyol'un yaptığı ne bir özeleştiridir ne bir günah çıkartmaktır. Devyol sadece timsah gözyaşları dökmektedir. Bu tutumla cephe işleyişi yürümez. Bu olsa olsa şeflik düzenidir. Devyol da şeflik gücünü şimdilik peşindeki insan sayısından almaktadır. Güce tapmak küçük burjuvazinin onmaz hastalığıdır. Devyol'un etrafındaki kümelenmenin başka bir açıklaması da yoktur.

Gelelim "Devyol Cephesi"nin bazı temel özelliklerine.

DEVYOL TOPLUMDA NEYİ TEMSİL EDİYOR

Bu "cephe"de, sınıf ittifakları, parti-cephe ilişkileri bir hayli belirsizdir. Önce Devyol'un kendisi nedir? Bu konuda kendilerinin herhangi bir tespiti yoktur.

Devyol'un orijinini, bilindiği gibi eski TİP'in gençlik alanındaki yan örgütü olan "Fikir Kulüpleri Federasyonu" (FKF)dir. FKF bir süre sonra TİP'in kontrolünden çıkmış ve "sol" maceracı akımların etkinliğine geçerek Devgenç adını almıştır. Sosyal tabanı olarak öğrenci gençliğe oturan Devgenç, siyasi planda şekillenmenin çeşitli denemelerine sahne olmuş ve sayısız bölünmeden geçmiştir. İşte bugünkü Devyol grubu, esas olarak öğrenci gençliğin geçmişteki yurtsever ilerici potansiyelinin günümüzdeki uzantılarından birisidir.

"Malumu ilam" olacak ama başka çaremiz yok, toplumda gerçek anlamda her siyaset bir sosyal kategoriden kaynaklanır ve ilk başta onun çıkarlarının bütünsel ifadesidir. Peki, Devyol Türkiye'de hangi sosyal sınıfın, tabakanın, zümrenin veya katmanın temsilcisidir? Biz bu soruya Devyol'un kendisinin bir karşılık getirdiğine rastlamadık. Bize kalırsa kendileri açısından "Devyol devrimcilerin örgütü"dür. Ama hangi sınıfın, hangi toplum katmanının, işçilerin mi, köylülerin mi, diğer emekçi sınıf ve tabakaların mı devrimcileri? Burası sanırız kendileri için de meçhuldür.

Marksizm-leninizme, sosyalizme sık sık atıf yaparlar, Lenin'den alıntıları eksik etmezler. Biliniyor, bunlar ilk başta işçi sınıfı devrimcilerinin kaynaklarıdırlar. Oysa şu sözleri söyleyenler de Devyolculardır:

"İşçi sınıfına gidilmesin ve de örgütlenilmesin gibi sorunu herhalde kimse tartışmıyor. Tartışılan nokta, işçi sınıfına gidilsin mi gidilmesin mi değil, işçi sınıfına nasıl, hangi program, hangi perspektif, hangi örgütlenmelerle gidileceğidir."

Devyol'un kendi ağzıyla söylediği açık. Bir kere Devyolcular, yani "devrimciler" ayrı, *işçi sınıfı* ayrı. Devyolcular işçi sınıfına daha *gitmemişler*. Doğrudur, bu tespit bizler tarafından bu türden siyasi akımların genel karakterinin özgül bir durumu olarak yıllar öncesinden yapılmıştır. Ayrıca Devyol'un öyle yakın bir perspektifte de işçi sınıfına *gideceği* yoktur. Çünkü "işçi sınıfına nasıl, hangi programla, hangi perspektif ve örgütlenmelerle gidileceği" kendileri tarafından —belki de başkalarıyla birlikte— henüz "tartışılmaktadır."

Ama partileşmek tartışılırken, bir üst organ olan "cephe" fütürsuzca kurulabilmektedir. Bunun olurluğu da şöyle "açıklanmaktadır".

"Parti örgütlenmesinin yokluğunun veya tamamlanmamış olmasının salt cephe örgütlenmesi açısından değil ama devrimin tüm temel sorunlarında belli eksiklikleri yaratacağı bir gerçektir. Bu nedenle devrimciler, tüm politik gelişmelerin merkezine, böylesi bir örgütlenmenin yaratılması sorununu koyarlar. Fakat bu, hiçbir zaman cephe örgütlenmesinin gerçekleşmesinin önünde bir engel olarak alınamaz. Sınıf mücadelesinin ürünü olarak çıkan cephe örgütlenmesi, parti örgütlenmesinin bir an önce çözülmesi gerektiğini hatırlatır." (a.y. sf. 5)

Gördünüz mü mesele ne kadar basit? "Cephe", sınıf mücadelesinin ihtiyaçların ürünü olduğu için kurulabiliyor, ama bir sınıfın mücadelede daha ilk adımı atması için *olmazsa olmaz* olan örgütü parti bir türlü kurulamıyor! Nedir bunun Marksizm-Leninizmdeki anlamı? Küçük burjuva kökenli gençliğin maceracılığı, artı, köylü anarşizmi! Cephe kurulacak, mücadeleye girişecek, hatta devrim programını açıklayacak, ama bunun başını çekenler daha partileşme sürecinde tartışıyor olacaklar. Neyi? Nasıl bir örgüt kuracaklarını, nasıl bir programa sahip olacaklarını! Olacak iş mi bu? Dünyada örneği var mı?

Evet var! işçi sınıfının toplumda yok denecek ölçüde cılız kaldığı, kapitalizmin daha yeni yeni yeşermeye başladığı bir kısım sömürge ülkelerde, devrimci güçler, emperyalizme karşı tüm ulusal güçleri birleştiren cepheler vasıtasıyla mücadele verdiler. Bunların aklımıza hemen gelen ünlülerinden ikisi MPLA ve Frelimo'dur. Ve böylesi cepheler bu sömürge ülkelerinin sosyal yapılarına uygun düştükleri için başarı kazanmışlar, zafere ulaşmışlardır. Ama kapitalist yolda bir hayli mesafe kaydetmiş, yurtdışındakiler hariç en az 2 milyon aileyi oluşturan bir işçi sınıfına sahip Türkiye'de, Angola, Mozambik vb. ülkelerin modelleri geçerli olabilir mi? Elbette olamaz.

Bir Devyol, kalkıyor kendine bir "cephe"kuruyor, iktidar programı ilan ediyor; ve başlıyor "mücadele"ye! Ama daha işçi sınıfına "*gitmemiş*", onun için bir program hazırlamamış, işçi sınıfının nasıl örgütleneceğine daha *karar vermemiş!* Üstelik Devyol'a göre Türkiye'de devrim yapmak her an olası, hiçbir şey de ona göre devrimsiz olmuyor. Şimdi Türkiye'de "eskaza" devrimci durum olursa ne olacak? Devyol'un —hesabına göre— "cephe"si iktidara gelecek ama daha işçi sınıfına *gidilmemiş*. Peki bu durumda iktidara gelen sosyal anlamda kim —veya kimler— olacak? Bu ne menem bir "devrim" olacak?

Bırakalım bu soruların cevaplarını Devyolcular düşünsünler, biz olup bitenlerin adını koyalım.

DEVYOL CEPHESİ: BİR KISIM "SOL" MACERACILARIN KÜMELENMESİ

Devyol'un kurduğu cephe-mephe değildir. Yapılan düpedüz maceracılıktır. Küçük burjuva kaynaklı bir yurtsever grup cümle alemin birleşme, cepheleşme, birlikte çalışma özlem ve eğilimlerini istismar edip, kendinin nisbi yaygınlığını da işin içine katarak, yine kendine benzeyen bir kısım "sol"maceracı grupları —ki bazılarının taraftarı onlar hanesinin bile alt basamaklarındadır— etrafında toplamış, onlara kendi bilinen görüşlerini "cephe"nin programı şeklinde empoze etmiştir.

Devyol'un "cephe"sinin *yapısı* bu. Bir de "işlev"ine bakalım. "Devyol cephesi"nin bir tek amacı var. Faşist Evren Cuntası'nı devrimle altetmek. Bunun için de devrimci-demokratik bir halk iktidarı hedefiyle ve bu iktidarın programıyla yola koyuluyor.

Tabii yanlış yapıyor. Bugün Türkiye için halk demokratik devrimi, işbaşında ne türden bir burjuva iktidar olursa olsun —faşizm dahil— geçerli ve gereklidir. Sadece Evren Cuntası'nı devirmek için değil. Bu nedenle mücadele alanına ilk adımı atabilmek için böylesi bir hedef koymak ve halk demokratik devriminin programıyla işe koyulmaktan başka çare yoktur. Bunları bilmeyen kalmadı.

Bugün önemli olan burjuva ikti-

darlardan sadece birisi —ve bugünkü-sü— olan Evren Cuntası'nı biran önce başımızdan defetmek. "Cunta'yı devirmenin tek yolu devrimdir" dendi miydi, faşizm belası devrime kadar halkın ensesinde boza pişirmeye devam edecektir, bundan kurtulmanın mümkünü yoktur, deniyor demektir. Üstelik Devyol'a göre devrim hedefine "uzun süreli bir halk savaşı ile" (a.y. sf. 4) ulaşılacağı gözönünde tutulursa Türkiye halklarının —Devyol'a göre— Evren Cuntası'ndan çok çekeceği var demektir.

Oysa Dünya pratiğinin de defalarca gösterdiği gibi, durum hiç de böyle değildir. Evet Devyol'un kafasında gidilirse, Cunta'dan kurtulmamız "kalubela"ya kalabilir. Ne ki elimizde rehberimiz marksizm-leninizm vardır, ardımızda uluslararası işçi hareketinin, dünya halklarının zengin ve öğretici deneyleri. Bu nedenle başını işçi sınıfı siyasetinin çektiği Türkiye demokrasi güçleri faşizmden kurtulmayı sadece proletarya devrimine hapsetmek ve böylece daha yıllar yılı Cunta'ya katlanmak basiretsizliğini göstermeyeceklerdir.

Kaldı ki, Devyol da Evren Cuntası'nın devrime kadar kalıcı olmayabileceği gerçeğini kabul etmektedir:

"Faşist Cunta bu biçimiyle, Evren'in deyişiyle olağanüstü gelişmeler ve değişmeler olmazsa, geçicidir. İleride hedefledikleri sivil biçimlere veya sivil-asker karması biçimlere dönebilirler. Farklı biçimler alabilirler. Fakat bütün bunlar devrimcilerin temel hedefleri itibarıyla önemli bir değişiklik anlamına gelmez. Devrimciler ne bu Cunta'nın alacağı sivil biçimleri, ne de çeşitli soydan "burjuva demokrasili" yutturmacaları halkımıza alternatif olarak sunmazlar."

Peki "devrimciler" ne yaparlar?

"Faşist Cunta'ya karşı mücadelede halklarımızı hâlâ, "burjuva demokrasisi" hayalleriyle uyutmak isteyen, peşine takılacağı burjuva güç aramaktan başka iş yapmayan bu teslimiyetçi, reformist anlayışlar teşhir edilmeden; devrimci bir program ortaya konulmadan bugünkü noktadan ileri bir adım atılamaz."

"Cunta'ya karşı mücadele bir DEVRİM sorunu olarak, HALKIN KENDİ İKTİDARI sorunu olarak ele alınmalıdır." (a.y. sf. 4)

Reformizm karşısına tek alternatif olarak devrimi koyan Devyol böylesine kesin ve keskin bir şekilde "peşine takılacak burjuva güç arayanları" mahkum ve red ediyor. İyi. Çünkü burjuvazinin peşine takılmak çok kötü, bağışlanmaz bir suçtur. Ve böylelerinin müstehakını bizzat işçi sınıfı verir, verecektir.

DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLER İÇİN MÜCADELE NİYE?

Devyol böylesine bağnaz "Devrimci" kesilmiştir ama bir de ne görüyoruz? Şu satırlar yazımızın ilk bölümünde andığımız Direniş Cephesi adlı broşürden alınmadır.

"Bizler önümüze koyduğumuz temel hedeflerin gerçekleştirilmesinin bugünün güncel sorunları uğruna verilecek mücadeleden geçtiğine inanıyoruz. Bugün halklarımızın acil talepleri için mücadele, generaller Cuntası'na karşı en genel anlamıyla tüm ilericilerin güç ve eylem birliğini ve dayanışmasını sağlamayı, halklarımıza karşı sorumluluğumuzun bir gereği olarak görüyor; ve bunun, *Birleşik Direniş Cephesini* yaratma çalışmalarımıza güç ve hız katacağına inanıyoruz. Bu nedenle, aşağıdaki acil talepler için mücadeleyi zorunlu ve kaçınılmaz gören tüm demokrat, ilerici güçleri çeşitli biçimlerde mücadele ve dayanışmaya çağırıyoruz."

Böyle dendikten sonra "acil talep" adı altında bir seri, hemen hepsi burjuva demokratik nitelikli ve burjujva demokratik bir yönetim tarafından gerçekleştirilebilecek talepler sıralanmaktadır. Ve talepler bittikten sonra da şöyle denilmektedir.

"Halklarımızın bu acil taleplerinin Cunta ve egemen sınıflar tarafından bahşedilmesini beklemiyoruz, ama bunlar için tüm anti-faşist güçlerin ortak mücadele vermeleri ve dayanışma içinde olmaları gerektiğine inanıyoruz."

Şimdi Devyol'un mantığını —ve dolayısıyla siyaset anlayışını— yerli yerine oturtabilmek için özet bir şema yapmak gerekiyor.

1. "Faşizmden kurtulmanın yegane yolu devrimdir." Bunun için Devyol bir "devrim cephesi" kuruyor.

2. Cunta'yı alaşağı etmek için, ilkesel olan ve geçerliği evrensel olarak kanıtlanmış, *tüm demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkarak bunları en geniş şekilde elde etmeye yönelik geniş anti-faşist cephe programını ve mücadelesini* "reformisttir", "demokrasicilik oyunuyla halkı aldatmak ve burjuvazinin kuyruğuna takılmaktır" gerekçeleriyle red ve "mahkum" ediyor.

3. Ne çare ki, "demokrasicilik oyunu" diye tu kaka ettiği demokratik hak ve özgürlükler faşist bir yönetim altında yığınlar için en hayati konulardır. Bu nedenle bunlara sahip çıkmaktan, burjuva demokratik özgürlükler için mücadele vermekten de geri duramıyor.

4. Bütün bunları da kılıfına uydurmak için, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini kendi "cephe"sinin kapsamından, yani bir iktidar mücadelesinin hedefleri olmaktan çıkarıyor, bu uğurda mücadele edebilecek demokratlarla dayanışma, iş ve eylem birliği derekesine düşürüyor. Böylece de "devrimci abdestini" kurtardığını sanıyor.

Oysa Devyol dehşetli yanılıyor. Yukardaki mantığın somut hayata uygulanması Devyol'un yanılgısını ayan beyan ortaya seriyor. Şöyle ki:

Devyol ve "cephesi" bir yandan "silahlı halk savaşı" temelinde iktidar mücadelesi verecek, öte yandan da burjuva demokratik hak ve özgürlükler için cephe dışında kalan anti-faşist güçlerle iş ve eylem birliği yapacak. Hem de onların önerdiği geniş anti-faşist cepheyi "reformist alternatif" diye reddedecek. Bütün bunların birlikte yürümesi mümkün mü? Hem sen burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin toplumda geçerli kılınmasını acil talepler adı altında savunacaksın ve bunların gerçekleştirilmesini Cunta'dan beklemeyeceksin, hem de kendin bu talepleri "demokrasicilik oyunu" olduğu gerekçesiyle red edip devrimci-demokratik bir halk iktidarı önereceksin! Pekala, bu hak ve özgürlükleri kim gerçekleştirecek, toplumda geçerli kılacak? Hangi güç yapacak bunu?

Yoksa Devyol bunları, gerçekleştirilmeleri için değil de, *şamatası devrime hizmet etsin* diye mi güncel görevler kapsamına alıyor? Ama böylesi pek çocukca olmaz mı? Yığınlar nasıl, kim tarafından, hangi güç eliyle gerçekleşeceğini bilmedikleri taleplerin peşinden niye gitsinler? O zaman Devyol'a sorulmaz mı: Madem bu talepleri yükseltiyorsun, gerçekleştirilmesini de üstlen. Cevap: "Bunlar reformist alternatiftir, ben devrimciyim, münasip olmaz!" "O halde bırak da kim yapacaksa o yapsın." Cevap: "Olmaz, faşizmi altetmenin yolu devrimdir."

"DEMOKRATİK BİR ANAYASA" DEVYOL'UN NEYİNE?

İşte Devyol'un keskin devrimciliğinin vardığı açmaz! Daha somut olması için çarpıcı bir örnekle açıklayalım. Acil talepler içinde şöyle bir madde yer alıyor.

"Hazırlanmakta olan faşist anayasa girişimlerine, Seçimler, Partiler yasasına karşı çıkılmalıdır. Demokratik bir anayasa talebi ancak bu faşist generaller çetesinin yıkılmasıyla gerçekleşebilir."

Anti-faşist mücadele anlayışında Devyol'un açmazını yukardaki madde pek çarpıcı bir şekilde gösteriyor. "Demokratik bir Anayasa" Cunta eliyle gerçekleştirilemez diyor Devyol cephesi. Aman ne feraset, demeyelim de kabul diyelim. Ya sonrası? "Demokratik Anayasa" Cunta yıkıldık-

tan sonra gerçekleşirmiş! Oysa Devyol' a göre Cunta'yı yıkacak olan kendi "cephesi", başka alternatif yok ve kabul de edilmiyor. Peki, Cunta devrimle yıkıldıktan sonra yerine "demokratik-devrimci bir halk iktidarı" kurulacağına göre, bu *"Demokratik Anayasa"* neyin nesi oluyor? *İşte, halk iktidarının anayasasını kastediyoruz,* diye kurnazlıklara hiç kaçılmasın. Burada kastedilen basbayağı burjuva demokratik bir anayasadır. Çünkü ileri sürülen taleplerin tamamı burjuva demokratik bir demokrasi sınırları içinde kalınarak yerine getirelebilecek türdendirler ve bu "Demokratik Anayasa" için de geçerlidir. Kaldı ki, Devyol "cephesi" kendi iktidarının programını vermektedir ve burada "demokratik bir anayasa" yoktur.

Bütün bunlardan çıkan sonuç ne?

Devyol, sadece "devrimci" olan güçlerle faşizmi altetmeyi öngörmekte ve sadece onlarla birlikte iktidar mücadelesi vermek istemektedir. Ne ki, sadece "devrimciler"le faşizmi alaşağı etmeye güç yetiremeyeceğini kavramakta, bu sefer de "devrimciler" dışında kalan anti-faşist toplum güçlerini Cunta'ya karşı mücadelede kendisiyle dayanışma içinde olmaya çağırmaktadır.

Bu durumda olabilecek olan nedir?

SINIF MÜCADELESİ ADAM KULLANMAK DEĞİLDİR

Devrimci olmayan, ama faşizme karşı mücadele verebilecek toplum güçleri —ağırlıklı olarak sosyal demokrasi— enayi değildir. Onlar da faşizmden kurtulmak istemektedirler ama bunun bir iktidar meselesi olduğunu da bilmektedirler. Oysa Devyol faşizmin yerine öngördüğü iktidarda böylelerine yer yok demektedir. Böyle olunca da Devyol'un "devrimciler"i dışında kimse Devyol cephesi ile acil talepler için işbirliğine yanaşmaz. Bu sınıflar mücadelesidir ve kimse başkasının keyfi için sınıfsal çıkarlarını feda etmez, başkasına payanda olmaz.

Oysa bizim bu konuda dediğimiz son derece açıktır. Biz diyoruz ki, *bugün bu faşist Cunta'dan kurtulmak hem halk güçlerinin çıkarınadır, hem de halk güçleri dışında kalan, burjuva demokrasi sınırlarını aşması mümkün olmayan diğer demokrasi güçlerinin yararınadır. Gelin faşizmi altetmek için tek bir cephede, en geniş anti-faşist cephede birleşelim, burjuva demokratik hak ve özgürlükleri savunalım, Cunta'yı devirelim ve burjuva demokratik hak ve özgürlükleri en geniş kapsamıyla geçerli kılacak bir hükümet kuralım. İşte bu konudaki programımızı da tartışmaya sunuyoruz.*

Ama arkasından da ilave ediyoruz. *Biz, diyoruz, proletarya devrimcileriyiz. Biz faşizmin yerine burjuva demokrasisini tercih ederiz ama onunla asla yetinmeyiz. Bilesiniz ki, faşizm devrildikten sonra yolumuza devam edeceğiz: Ta ki işçi sınıfının iktidarını gerçekleştirene, ülkede burjuva demokrasisinden özde tamamiyle farklı olan proletarya demokrasisini kurana kadar.*

Şimdi burada, herşey son derece açık olarak konuyor. Burjuva demokrasisinden ileri gidemeyecek anti-faşist güçler de hesaplarını buna göre yapacaklardır. Madem ki onlar da Cunta'dan kurtulmak istiyorlar, anti-faşist geniş bir cephe içinde yer almaları onların da çıkarınadır. Ama onlar da Cunta'nın altedilmesini takiben toplumu burjuva demokratik sınırlar içinde tutmaya çalışacaklardır. Ve anti-faşist saflarda yer alırlarken hesaplarını buna göre yapacaklardır. Faşizmin devrilmesinden sonraki gelişmeyi ise yeni şartlardaki toplumsal süreçler belirleyecektir. Bu noktada proletarya devrimcilerine düşen, mücadeleyi hızla geliştirip demokratik halk devrimine ulaştıracak hazırlık, maharet, basiret, yapıcılık ve kararlılık içinde olmaktır. Yığınlara en gelişkin bir burjuva demokrasisinin bile halkın kendi demokrasisinden özde farklı olduğu gerçeğini kavratmayı becermektir. Ve emekçileri hızla devrim safına kazanmaktır. Ama bir kez daha işaret edelim ki, devrim subjektif isteklerden bağımsızdır. Devrimci durum şartları olmadan devrim yapılamaz!

Portekiz örneği son derece öğreticidir. Faşizm devrilmiş ve süreç devrimle, burjuva demokrasisi arasında bir gidip bir gelmiştir. Sonuçta burjuva demokrasisinden yana güçler duruma hakim olmuştur. Ama mücadele sürmektedir. Ve portekiz halk güçleri herhalde "kaldık burjuva demokrasisine, keşke faşizm yıkılmasaydı da devrimle yıksaydık" dememektedirler.

Aslında Devyol da Cunta devrilip yerine burjuva demokratik bir hükümet kurulsa asla hayıflanmayacaktır. Demokratik talepleri öne sürmesi boşuna değildir. Ve bir bakıma *"istemez, yan cebime koy"* demeye getirmektedir.

YAĞMURDAN KAÇARKEN DOLUYA TUTULMAK

Tabii bu politika değildir. Ya da "politika"dır da biz işçi sınıfı sosyalistlerinin anladığı cinsten politika değildir. Böyle olduğu için de bu "politika" Devyol'un ayağına dolanmaktan başka sonuç getirmez.

Cunta faşizmi yerleştirme ve berkitme çabaları içindedir. Demokrasi düşmanlığı ve zorbalık *resmi devlet rejimi* olarak kalıcılaştırılmak istenmektedir. Bunun sonucu, önümüzdeki dönemde demokrasi mücadelesi büyük ivme kazanmaya ve geniş kitleleri içine çekmeğe namzettir. Ancak yığınlar mücadeleye keskin devrim edebiyatıyla kazanılmaz. Devyol da bunu biliyor ve onun için güncel görevler adı altında acil talepler için iş ve eylem birlikleri öneriyor. Evet, önümüzdeki dönemde geniş kitleleri, demokrasi güçlerinin tamanını Cunta'ya karşı mücadeleye kazanmanın yollarından birisi Devyol'un da önerdiği acil talepleri yükseltmektir.

Ne ki, yukarda da belirttik, Cunta'ya karşı mücadele aynı zamanda bir program ve iktidar sorunudur. Ve mücadele genel olarak gasp edilmiş hak ve özgürlüklerin savunulması, kazanılması ve eksiksiz olarak hayata geçirilmesi ana ekseninde sürmekte olduğundan —Devyol'un da acil talepleri bunlar değil mi?— Cunta'nın alaşağı edilmesiyle kurulacak hükümetin icraatı da *—devrimci durum oluşmadığı sürece—* burjuva demokrasisinin sınırlarını aşamaz. Bu, kurulacak hükümette devrimciler yer alsa da, almasa da böyle olmak zorundadır. Çünkü bugün ülkedeki demokrasi güçlerinin tamamını ancak demokratik bir program etrafında bir araya getirebiliriz. Ve bunun doğal bir sonucu olarak da Cunta devrildiğinde, bu en geniş anti-faşist güçlerin cephesini temsil eden bir demokratik hükümet kurulur.

Şimdi Devyol böylesi bir anti-faşist cepheyi —ki biz keşfetmiyoruz, ilkeleri Komintern tarafından belirlenmiştir ve uygulamada evrenseldir— "burjuva alternatif" olduğu gerekçesiyle elinin tersiyle itmekte, buna karşılık bu kapsamdaki mücadeleyi de "güncel görevler" adı altında geçici işbirlikleri seviyesinde tutmak istemektedir. Geçici eylem birlikleri olur veya olmaz. Ama Cunta devrilecekse, devrilmek isteniyorsa ülkedeki demokrasi güçlerinin en geniş cephesinin örgütlü mücadelesi şarttır. *Ve böylesi bir cephenin içinde işçi sınıfı devrimcileri, diğer devrimci güçler ne ölçüde etkin ve yönlendirici iseler, Cunta'nın alaşağı edilmesinden sonraki dönemi de en elverişli şartlarda halk güçlerinin çıkarları doğrultusunda değerlendirmek şansına sahip olacaklardır.* Aksi halde, "faşizme karşı tek yol devrim" demediği için geniş anti-faşist cepheden uzak durmak, ama öte yandan da burjuva demokratik bir hükümetin gerçekleştirebileceği acil talepler uğruna güncel mücadele yürütmek olsa olsa bir tek şeye hizmet eder: *Cunta'nın devrilmesine ve Devyol'un red ve mahkum ettiği geniş demokratik cephenin iş başına gelmesine!* Böylece Devyol yağmurdan kaçayım derken doluya tutulmaktadır. Cunta'ya karşı demokratik

(Devamı 14. sayfada)

«SOL» MACERACILIĞIN AJİT-PROP ANLAYIŞI

Aristokrasiye ve onunla aynı sınıftaki ruhban zümresine (kiliseye) karşı burjuva devriminin öncülüğünü yaparak feodaliteyi tasfiye eden burjuvazi devrimci niteliğini yitirdikten sonra toplumdaki belirleyici sınıf mücadelesi işçi sınıfı ile burjuvazi arasında geçmeye başladı. Ama dün de, bugün de kapitalist bir toplum sadece işçi sınıfından ve burjuvaziden ibaret değildir. Bu iki temel sınıf dışında bir de ara tabakalar vardır ki bunlar şehirde veya kırda esas olarak küçük burjuvaziyi oluşturmaktadır.

"SOL"- MACERACILIĞIN SINIFSAL TEMELİ: YOKSULLAŞAN KÜÇÜK BURJUVAZİ

Kırlarda kapitalizmin gelişmesi küçük mülkiyet sahibi kır küçük burjuvazisini sürekli olarak yoksullaştırır, mülksüzleştirir. Mülksüzleşen küçük burjuvaların bir kısmı proleterleşip işçi sınıfı ailesine katılırlarken, kapitalist işletmelerde istihdam edilemeyen kesimler ise işsizler ordusuna katılırlar, ya da yarı-proleter olurlar veya lumpen proletarya içinde yer alırlar.

Ama daima kırlarda küçük mülkiyet sahibi kır küçük burjuvazisi vardır, bunlar kapitalizmin evrimine bağlı olarak sürekli olarak yoksullaşmaktadırlar veya mülksüzleşme tehdidi altındadırlar. Yani egemen kapitalist zümre ile objektif olarak çelişki içindedirler.

Feodal toplumdan farklı olarak kapitalist toplum bir kent toplumu olduğundan, kapitalizm aşamasında kentlerde de geniş bir küçük burjuva kesim vardır. Bu kesimler ana sanayi için yan ve yardımcı üretim yapan iyice küçük özel işletmelerdir. Buralarda işveren hem birkaç işçi çalıştırarak artı-değer sömürüsü elde ettiği ama aynı zamanda kendisi de işgücünü ortaya koyarak bir emekçi gibi çalıştığı için küçük burjuva kategorisindedirler. Bunlar dışında, pazarlama ağı içinde yer alan dükkan sahipleri (esnaf) ya da yanında bir-iki çırak, kalfa çalıştıran ya da sadece tek başına çalışan ama küçük de olsa bir üretim aracı sahibi olduğu için proleter sayılmayan zanaatkâr vb. gibi emekçiler de kent küçük burjuvazisine dahildirler.

Gene avukat, doktor vb. gibi serbest meslek sahipleri de genel olarak (çoğunluğuyla) küçük burjuvazi içinde (onun nisbeten üst katmanlarında) yer alırlar.

Bunlar dışında, gerek devletin değişik sektörlerinde gerekse özel sektörde memur personel olarak çalışan ve batı dünyasında "beyaz yakalılar" adı verilen teknotrat ve bürokratların çoğunluğu küçük burjuvazi kapsamındadırlar. (Devletin üst bürokrasisi veya özel sektör işletmelerinin beyin takımı olan büyük bürokrat ve teknotratlar, sınıfsal olarak burjuvaziyle bütünleşmiş olduklarından küçük burjuva sayılmazlar.)

Kent küçük burjuvazisi de genel olarak burjuvaziyle çelişki halindedir. Özellikle tekelcileşme süreci, dev işletmelerin kurulması, büyük pazarlama tekellerinin kurulması vb. gibi faktörler de bir yandan küçük mülkiyet sahibi kent küçük burjuvazisini mülksüzleşme tehdidiyle ve olgusuyla karşı karşıya bırakır. Bunun yanısıra, özellikle bilimsel ve teknolojik devrim çağında beyaz yakalılar, teknokrat ve memurlar da burjuvazi ve işçi sınıfı arasında salınan konumlarından uzaklaşıp, işçi sınıfının yanına itilmektedirler.

Böylece kapitalist toplum küçük burjuvazi için cazip ve ideal bir toplum değildir ve kapitalizmin evrimi giderek daha geniş kent ve kır küçük burjuvazisini tekelci sermayenin karşısına iter. Günümüzde bu kesimler objektif olarak anti-tekelcidirler.

Küçük burjuvazinin işçi sınıfına en yakın kesimleri ve en ileri kesimleri giderek işçi sınıfı öncülüğündeki saflara eğilim gösterirlerken, genişçe bir kesimi de re formist burjuva partilerinin destekleyicisi olmaktadırlar. Bunlar dışında kalan belli kesimler ise özellikle yoksullaşma veya işsiz kalma süreci veya tehdidi altındaki küçük burjuvazinin genç kuşaklarının bir bölümü — ise küçük burjuva devrimciliğine eğilim duymaktadırlar.

Şu halde, günümüzde özellikle orta gelişkinlik düzeyindeki kapitalist ülkelerde öğrenci kitleleri içinde derece derece küçük burjuva maceracı akımlarının belli dönemler için tutunabilmesinin objektif (sınıfsal) temeli kır ve kent küçük burjuvazisinin yoksullaşma sürecinden doğmaktadır.

Kapitalist toplumda işçi sınıfı biliminin bütünsel bir öğreti, bir düşünce sistemi olarak şekillenmesinden bu yana yüz yılı aşkın zamandır küçük burjuva devrimciliği —ya da küçük burjuva maceracılığı— değişik tonlarda, değişik nüanslarda ama öz olarak hep aynı şekilde varolagelmiştir.

Birinci Enternasyonal'deki Bakunin provokasyonu, Birinci ve, İkinci Kuşak Rus Narodnikleri ve onların devamı olan SR'lerin zamanla karşı-devrime kadar varan varlıkları, İkinci Dünya Savaşı öncesinde büyük çalkantılar içinde olan Batı Avrupa toplumunda Troçkistlerin karşı-devrimci misyonu küçük burjuva maceracılığının düne ait çarpıcı örnekleridir.

KÜÇÜK BURJUVA MACERACILIĞININ SİYASİ MÜCADELE ANLAYIŞI:

Küçük burjuva maceracılığı küçük grupların tepki hareketleridir. Onun siyasi mücadele anlayışının temelinde egemen sınıflara karşı tepkicilik yatar.

O ülkede egemen güçlere (emperyalist egemenliğe, tekelci sermaye tahakkümüne, ya da feodal zulme vb.) karşı duyulan öfkenin —sabırlı bir siyasi bilinçlendirme ve örgütlenme çalışması yapılmadan— bir takım maceracı ve sözde "sansasyonel" eylemlerle maddi güce (kitlesel bir harekete) dönüşeceği küçük burjuva maceracılığının yüzyılı aşkın zamandır bitip tükenmeyen hülyasıdır. İşçi sınıfı bilimi "düşünsel gücün maddi güce dönüşmesi"ni öngörürken, maceracılık kitlelerin öfkesini ve kinini maddi güce dönüştürmeyi umar, politik bilinç faktörünü önemsemez veya hafife alır.

Küçük burjuva maceracılığı volantarist (iradeci) bir siyasi mücadeledir, yani küçük grupların subjektif istekleriyle ve iradeleriyle devrim gibi büyük bir toplumsal olayın doğacağına inanır. Maceracılık için kitleler "uyuyan miskin yığınlardır". "Sol"-kanat revizyonizminin ise siyasal çalışmayla kitleleri uyandırmaya, onlara politik bilinç vermeye, kitlelerin siyasal örgütlenmesini gerçekleştirmeye, kitleleri günlük yaşam içinde, üretim içinde —onların ekonomik-demokratik mücadelelerine öncülük ederek— eğitmeye ve giderek genişleyen kitlesel mücadele sürecinin yaratacağı toplumsal siyasi olaylar içinde devrimin siyasi ordusunu hazırlamaya, yani devrimin kitle tabanını alabildiğine geliştirmeye sabrı tahammülü yoktur. Küçük burjuva maceracısı için kitleleri günlük yaşamı içinde kavramak, onların yaşama ve çalışma ko-

şulları içindeki ekonomik-demokratik talepleri için mücadele etmek "reformizm"dir, "revizyonizm"dir, kitleleri oyalamak ve kitleleri uyutmaya devam etmektir.

Bilimsel sosyalizmin ısrarla vurguladığı demokratik mücadelenin önemi ve bütün demokratik mücadelelerin ana hedefe, siyasi iktidar ve sosyalizm hedefine bağımlı kılınması gereği ve kitlelerin siyasi bilinçlenmesinin onlara üretim içindeki güncel mücadelelerinde öncülük ederek verebileceği, kitlelerin öncü'ye ancak bu şekilde güvenebilecekleri gerçeği küçük burjuva maceracısı için hiçbir önem taşımaz.

O, "uyuyan kitlelerin" en çarpıcı bir şekilde uyarılmasını ve halkın "yüzyıllardır süren bu uykusundan" birdenbire uyanmasını ister ve bunun yolu olarak da "çarpıcı eylemler" yapmayı, kitleleri bu şekilde "sarsarak uyandırmayı" düşler. Bu çarpıcı eylemler de ancak ve ancak bireysel terör yöntemlerinin kullanılmasından başka birşey değildir.

Yüzyılı aşkın zamandır maceracılık hep aynı yöntemleri kullanagelmiştir: Çarlık Rusyasında kırlarda feodallerin, vergi tahsildarlarının, mahalli yöneticilerin öldürülmesi veya kentlerde sarayın ileri gelenlerine, polis şeflerine karşı suikastler düzenlenmesi, aristokrat köşklerin ya da saray arabalarının yakılması, hükümet dairelerine ve egemenlere ait çeşitli binalara saatli bomba yerleştirilmesi vb. gibi eylemler Narodniklerin ve onların devamı olan Sosyalist Devrimciler'in (SR'lerin) belli başlı eylemleriydi. Bu yöntemler gün geldi işçi sınıfı iktidarına karşı da kullanıldı ve Lenin'e suikast düzenlemek de eski bir SR'in "devrimci eylemi" oldu.

İki dünya savaşı arasında Avrupa'daki yoğun işçi hareketleri içinde Troçkistler, diğer "sol" maceracılar sendikaları siyasi mücadele aracı ilan ettiler, değişmeyen yöntemleriyle iktidar mücadelesi(!) verdiler, ne var ki sendikal görevleri de ihmal etmemek için kendilerince ekonomik mücadeleye de katıldılar. Fabrikalardaki işçileri makineleri tahribe teşvik etmek, ya da işçilerin güncel istemlerini kabul ettirmek, veya örneğin bir grevi hedefine vardırabilmek için o fabrikanın işverenini veya fabrika müdürünü, şeflerini vb. "temizlemek", ya da onları kaçırıp toplu sözleşmeyi bu yoldan kabul ettirmeyi denemek maceracılığın "devrimci mücadele" anlayışı arasındaydı.

Günümüzde ise küçük burjuva maceracılığının eskidenberi süregelen eylemlerine yenileri eklendi: uçak kaçırıp siyasi taleplerde bulunmak, örneğin hapisteki siyasi tutuklu arkadaşlarının serbest bırakılması için yolcuları rehin tutmak, ya da diplomat kaçırarak hükümetle aynı pazarlığı denemek, dahası da bir büyük burjuvayı ya da onun bir yakınını kaçırıp fidye istemek gibi bir yöntem dahi "devrimci eylem" sayılır oldu.

Vurgulama amacıyla tekrarlarsak; küçük burjuva maceracılığı bu yöntemlerden ve eylemlerden ne ummaktadır? O böylece;

- "Uyuyan kitleleri" sarsıp uyandıracağını,
- Egemen güçlere karşı emekçi kitlelerin duyduğu öfkeyi bu yoldan "devrime kanalize edeceğini",
- Böyle eylemlerle merkezi otoriteye darbe indirdiğini zannederek o ülkedeki egemen güçlerin ve onların kolluk kuvvetlerinin ne denli zayıf olduğunu ispatlayacağını,
- Böylelikle aynı zamanda kitlelere moral ve cesaret vereceğini,
- Uğrunda mücadele ettiği davayı en geniş biçimde ancak bu şekilde kitlelere anlatabileceğini ve onları da mücadeleye çağırabileceğini,
- Eylemi gerçekleştiren örgütün böyle bir başarıyı(!) sağlayacak kadar güçlü olduğunu kanıtlayarak örgüte çok sayıda sempatizan ve militan kazanacağını, maddi manevi destek elde edeceğini... vb., vb... umar. (İntikam almak, cezalandırmak, örgüte gelir sağlamak vb. gibi amaçlar da bu tür eylemlerin kapsamına girer.)

KİTLELERDEN KOPUK SİYASİ MÜCADELE

Küçük burjuva maceracılığının tüm siyasi mücadele anlayışının karakteri —ve aynı zamanda sonucu— bu hareketlerin kitlelerden kopuk ve soyut olmasıdır. Bu tür mücadeleler üretim süreci dışındaki dar kesimlerde —örneğin öğrenciler arasında— dönem dönem belli ve kısmi bir destek sağlasa bile, devrimin aslı güçleri olan üretim içindeki kitlelerin tamamen dışındadır. Kaldı ki, "sol" maceracılığın öğrenci içindeki belli destekleri geçicidir. (Örneğin 1960'ların ikinci yarısında Fransa, F. Almanya, İngiltere, ABD vb. gibi ileri kapitalist ülkelerde öğrenci gençliğin maceracı siyasi akımlara verdiği destek saman alevi gibi parlayıp sönmüştür.)

"Sol"-revizyonizm, devrim olayını küçük grupların volantarist hareketlerine bağladığından, kitleleri küçümsemekte ve son tahlilde küçük silahlı grupların emekçi sınıflar adına vekâleten devrim yapmasını öngörmektedir.

Küçük burjuva maceracılığı "kitleler" edebiyatını kağıt üzerinde bol bol yapar. Vu yakarıda da sıraladığımız gibi kitleleri gerçekten kazanmaya da çalışır. Ama bu siyasi mücadelenin özü kitlelerden kopuk küçük gruplarla ve onların eylemleriyle sonuca gitmek olduğundan, bu noktadan yola çıkan maceracı gruplar kitleleri kazanayım diye eylem yapayım derken, kitlelerden büsbütün koparlar. Eylemler büsbütün bireysel teröre dönüşünce, ister istemez eyleme katılanların sayısı da azalır. Bizzat o hareket içinde yer alanlar arasında iyice küçük bir azınlık militanlaşırken, diğerleri bu hareketlerin sempatizanı olarak kalırlar. Örneğin yüksek öğrenim ünitelerinde ikide bir olur-olmaz boykotlara, işgallere başvurmak veya üretim içindeki kitlelere değil, salt öğrencilere dayalı sokak hareketlerini denemek ve bu mücadele aracını da yozlaştırıp anlamsızlaştırmak "sol"-revizyonizmin bir yöntemidir. Ama hiç değilse boykot ve işgallere ya da sokak gösterilerine katılanların sayısı gene de binlerle ölçülür. Ne var ki, boykot ve işgaller artık paslı bir silah haline gelip de, bizzat öğrenciyi de bezdirince, eylem daha da daralır, sokaklara bombalı pankart asmaya indirgenirse, bu eyleme katılanların sayısı artık binlerle, onbinlerle değil, sadece yüzlerle veya on'larla ölçülür. Ve böylesi akımlar üretim içindeki emekçi kitleleri kazanmak şöyle dursun, zamanla kendi kısmi öğrenci desteklerini bile yitirmeye başlarlar.

KİTLELERDEN KOPUK SİYASİ MÜCADELENİN AJİT-PROP ANLAYIŞI:

Sözünü ettiğimiz siyasi akımların ajitasyon-propaganda anlayışları da onların siyasi mücadeleden ne anladıklarının pratikteki somut bir sonucudur. Yukarıda anlattığımız bütün temel özellikleri ve onlara uygun yöntemleri taşıyan "sol"-maceracılık, kitlelere dönük bir çalışma olan, kitleleri kazanmayı ve eğitmeyi amaçlayan ajitasyon-propaganda sorununa da aynı özle yaklaşır.

- Her şeyden önemlisi, genel olarak, teoriye, ideolojiye ve ideolojik çalışmaya önem vermez. Bilimin "devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz" sözü onun için "revizyonist bir safsatadır".
- Hiç kuşkusuz, bilimsel sosyalizmin günümüzde yeryüzünde sağlamış olduğu büyük ve yoğun etki nedeniyle, kendilerini resmen "anarşist" olarak niteleyenlerin ve Troçkist olduklarını resmen ilan edenlerin ve dolayısıyla Leninizmi resmen reddedenlerin dışında hemen hemen bütün maceracı akımlar kendilerini marksist-leninist sayarlar, marksizm-leninizm'in birçok terimini kullanırlar ama onun bütün özünü, temel öğretilerini, kavramlarını işlerine geldiği gibi çarpıtıp, iğdiş ederler.
- Küçük burjuva maceracılığı kitleleri yukarıda an-

lattığımız sansasyonel eylemlerle kazanmayı umduklarından yayın yoluyla ajitasyon ve propagandaya fazla önem vermezler. Verdikleri ölçüde de, yazdıkları şeyler, Lenin'in "Devrimci Lafazanlık" veya "Kof Slogancılık" adını verdiği şeyden başkası değildir.

Birkaç parlak ama içi boş lafın ardarda tekrarlanmasından, birkaç bayat klişe ve kalıptan ibaret olan bu kof slogancılıkla elbetteki kitlelere seslenebilmeye, onlarla diyalog kurabilmeye olanak yoktur. Hele kitlelere siyasal bilinç vermek için herşeyden önce onların günlük mücadelelerine öncülük etmek ve kitlelerin günlük yaşantıları içinde olmak gereği reformizm ve revizyonizm diye kabul edilince, "devrimci lafazanlık" bu gibi akımların kitlelere tek hitap biçimi olur. Bunlar ise sadece ajitasyondur. Ve propaganda ile bütünleşmemiş bir ajitasyonun da kitlelerin siyasal bilinçlenmesine hizmet etmesine olanak yoktur.

● Troçkistlerin kimi ülkelerdeki küçük entelektüel tekkeleri dışında kalan bütün küçük burjuva maceracısı akımların yaygın özelliklerinden birisi de bilimsel sosyalizmin öngördüğü kavramda propagandaya önem vermemeleridir. Toplumsal etüdler yapmak, ekonomik, sosyal, siyasal analizler, açıklamalar getirmek, o ülkedeki sınıf mücadelesinin seyrini ve gelişimini gözlemek veya bilimsel sosyalizmin temel öğretilerinin propagandasına (yaygınlaşmasına) çalışmak "sol" maceracılık için lüzumsuzdur. Çünkü onun o kadar beklemeye tahammülü yoktur. Halk bir an önce silahlanmalı ve devrim yapmalıdır. Bilimsel sosyalizmin pratik için koyduğu temel kriterlerden olan "somut durumun somut tahlilini" yapmak "sol"-maceracı için lükstür, gevezeliktir, pasifizm ve revizyonizmdir. Çünkü küçük burjuva maceracılığının hayali ve imajinasyon yeteneği güçlü olsa da, ufku dardır, düşüncesi sığ ve yüzeyseldir. Bu akımlar için mesele basittir: emperyalizm halkların düşmanıdır. İşbirlikçi yerli egemen sınıflar alaşağı edilmelidir. Zaten bunlar bir avuçturlar ve güçsüzdürler, şayet bunların güçsüz olduklarını kitlelere kanıtlayacak eylemler yapılırsa devrimin başlaması için mesele kalmayacaktır.

"Sol"-kanat revizyonizmi arada bir ekonomik-sosyal analiz yapmaya kalkınca da, emperyalizmin (dünya kapitalizminin) yaşadığı krizi vurgulamayı yeterli bulur. Madem ki dünyada kapitalizm, o ülkede de egemen sınıflar bunalım içindedirler, şu halde onları alaşağı etmenin şartları var demektir.

● Bu akımlar ideolojiye ve dolayısıyla propagandaya o denli önem vermezler ki çoğunun belli bir siyasi programı bile yoktur. Örneğin Türkiye'deki maceracı akımların kaç tanesinin programı vardır? Şayet programları varsa bile, bunların kaçı programlarını açıklamışlardır. Şayet konspirasyon ve illegalite gerekçesiyle programlarını saklıyorlarsa bu gülünçtür. Çünkü konspirasyon kurallarına göre ancak tüzük sadece üyelerce bilinir. Program ise sadece örgüt üyeleriyle sınırlı olmaz, tersine onu alabildiğine yaygınlaştırmak ve en geniş kitlelere yaymak gerekir. Küçük burjuva maceracılığı ise hem ideolojiye önem vermediğinden hem de kitleleri küçümsediğinden ne doğru dürüst bir program sahibidir, ne de programını kitlelere anlatmak zahmetine katlanır. Kitleleri devrime çağıran, yani devrim için savaşma ve ölme fedakârlığını kitlelerden bekleyen bir siyasi akım, kitlelerin nasıl bir düzen için savaşmaları gerektiğini, öncü ilan ettiği kendi örgütü iktidara gelirse nasıl bir düzen kuracağını ve yıktığı şeyin yerine neler koyacağını, halka neler getireceğini bile açıklamak ve halkın o somut hedefler etrafında kenetlenip kendi iktidarının daha şimdiden sahibi olması, uğrunda mücadele edeceği düzenin bilincinde olarak o düzene giden örgütlenme ve mücadele içinde bilinçli olarak yeralması gereği gibi en zorunlu olguyu bile "sol" maceracı henüz farketmemiştir. Bu nedenle, bu akımların pek çoğunun ne doğru dürüst bir programı vardır, ne de —varsa bile— programı benimsetme çabası mevcuttur. Programı olan ve açıklamış bulunan az sayıdaki benzer akımların da programları ülke gerçeklerinden kopuk, soyut ayağı yere basmayan ve kısmen başka ülkelerdeki çeşitli siyasi programlardan tercüme edilmiş karmaşık, eklektik programlardır.

● Küçük burjuva maceracılığı program sorununu önemsemezken bu sadece cehaletinden veya programa önem vermemesinden ileri gelmez. Bizzat bu akımların olduğu kadar varolan örgütsel yapılarının içindeki militanlar ve hatta yöneticiler bile nasıl bir düzen istediklerini kendileri de bilmezler. Çünkü onların örgütleri ve hareketleri tepki ve başkaldırı hareketleridir.

● Gene bu akımlar sosyalist toplum düzeninin nasıl bir düzen olduğunu genel olarak da yazıp çizmezler, kitlelere anlatmaya çalışmazlar. Onların yayın organlarında ne bilimsel sosyalizmin çeşitli öğretilerinin işlendiğini görürsünüz, ne de sosyalist toplumun nasıl bir düzen olduğunun anahatlarıyla anlatıldığını.

Bu akımların bu can alıcı noktadan kaçmalarının başlıca nedenlerinden birisi de sosyalist ülkeleri beğenmemeleri ve revizyonist ilan etmeleridir.

Böylece devrim sonrası onlar için tam bir meçhüldür. Bilimsel sosyalizmi bilmezler, yarım yamalak bildikleri kadarıyla işlerine geldiği gibi çarpıtıp iğdiş ederler, sosyalist ülkeleri revizyonist görür reddederler, "başka bir sosyalizm modeli" de kafalarında yoktur, bu genel "yok"lar dışında, ülke koşullarını da incelememişlerdir, hatta bırakınız sosyal gelişim içinde değişen somut ekonomik, siyasal durumların tahlilini yapmayı, ülkenin genel sınıfsal ve siyasal gerçeklerini bile tanımamaktadırlar, bütün bunlara ilaveten programları bile yoktur.

Bütün bunlar yok olunca, geriye kala kala soyut ajitasyon kalmaktadır. O ajitasyon da yukarıdaki yok'ların bir sonucu olduğundan gene soyut, kitlelerden kopuk, ayağı yere basmayan ve tekrarlana tekrarlana parlaklığını da yitirmiş sözler kalmaktadır.

Şu halde "sol"-maceracılığın propaganda diye bir meselesi yoktur.

SİLAHLI PROPAGANDA

Evet maceracı akımların propaganda diye bir meselesi yoktur ama "silahlı propaganda" diye bir meseleleri vardır.

Bu terim küçük burjuva literatürüne son 15 yıl içinde Lâtin Amerika'dan türemiş bir deyim olarak girmiştir.

Hemen söylemek gerekir ki, bu terimdeki propaganda kelimesinin, bilimsel sosyalizmdeki propaganda kavramı ile bir ilişkisi yoktur. Olsa olsa bu terimden murat edilen şeye "silahlı ajitasyon" demek daha doğru olur.

Çünkü bireysel teröre dayalı eylemlerde "sol"-maceracılığın amaçladığı şey kitleleri uyarmaktır.

Şimdilerde "silahlı propaganda" denilen yöntem yeni değildir. Maceracılığın kapsamındaki bütün eylemler ve günümüzde buna eklenen yenileri bugün silahlı propaganda sayılmaktadır.

Bu terimin ortaya çıkmasında, kitle haberleşme araçlarının vardığı büyük gelişkinliğin rolü büyüktür. Örneğin küçük bir "sol"-maceracı örgüt bir uçak kaçırır, bir diplomat rehin alır, bir suikast gerçekleştirir, haber ajanslarına telefon edilerek örgütün adı ve bu eylemdeki amacı, talepleri bildirilir. Bu haber ülke başta olmak üzere bir anda bütün dünyaya yayılır. Böylece o örgüt kendi propagandasını yapmış olur.

Uçak kaçırma ve benzeri eylemlerinde bazı siyasi tutukluların salıverilmesi talebinden başka bazı gülünç ve çocukça taleplerin de ileri sürüldüğü olmaktadır. Örneğin bir defasında bir kaçırma ve rehin tutma eylemini gerçekleştiren bir örgüt, grev yasağının kaldırılmasını ve köylü borçlarının silinmesini, verilen yazılı bir metnin de

(Devamı 14. sayfada)

İKİ SEÇİM, İKİ ÖRNEK

«GERÇEK DEVRİMCİDİR»

BİRİNCİ ÖRNEK:

Sosyal demokratların parlamentoda çoğunluk sağlayarak tek başına iktidara geldiği İspanya seçimlerinde İspanya Komünist Partisi'nin oylarında büyük gerileme oldu ve meclisteki milletvekili sayısı 25'den 5'e düştü.

Bu sonuç gerçekte İspanya'da komünizmin değil, Örokomünizmin (Avrupa Komünizmi'nin), bir başka deyişle ideolojik revizyonizmin ve politik oportünizmin aldığı bir hezimet olarak değerlendirilmelidir.

Şanlı bir geçmişe sahip olan ve tüm tarihi onurlu mücadelelerle dolu bulunan İspanya Komünist Partisi, Franko faşizminin sona ermesiyle legalite olanakları elde etmesinden sonra, Genel Sekreter Santiago Carillo'nun liderliğindeki yönetimle o sıralarda yeni moda olan "Avrupa Komünizmi" kervanının başını çeken partiler arasında yeraldı.

Carillo yönetiminin Örokomünizmi benimsemesi ve Carillo'nun da bizzat bu akımın önde gelen teorisyenlerinden biri olmaya soyunması Parti içinde büyük tepkilere ve çalkantılara yol açmakla birlikte Carillo ekibi Parti çoğunluğunu elde edebildi.

Bay Carillo'yu ve onun da baş temsilcilerinden olduğu Örokomünizmi geçtiğimiz yıllarda KİTLE'de teşhir etmiştik. Bu akım,

a) İdeolojik planda tipik bir sağ sapmaydı. Leninizmi reddederek, onu "eskimiş ve aşılmış", "geçerliliğini yitimiş" ilan ederek marksizmin devrimci özünü inkar etmekte ve komünist partisini sosyal demokratlaştırmak, şeklinde özetleyebileceğimiz sağ-kanat revizyonizminin tipik özelliklerini taşımaktaydı,

b) Politik planda ise, bu sağ sapmanın temel bileşenlerinden olarak burjuva parlamentarizminin ve kurulu düzenin koşulları içinde oy avcılığı yapmak, burjuvazinin ve emperyalizmin anti-komünist ve anti-Sovyetik propagandalarına ödün vermek, kitlelerin bu koşullandırmalar altındaki kesimlerine hoş gözükmeye çalışıp oy arttırmayı denemek şeklinde somuta yansıyan politik oportünizm (siyasi fırsatçılık) gütmekteydi.

Önceden de söylediğimiz gibi, gerçekte bu akımda yeni olan birşey yoktu. Avrupa komünizmi soytarılığı 1900'lerin başında "II. Enternasyonal kocakarılarının" yaptıklarının günümüz koşullarında hortlatılması çabasıydı.

Nitekim II. Enternasyonalciler de a) Proletarya diktatörlüğünü, b) Proletarya enternasyonalizmini reddetmişlerdi: mevcut burjuva devlet aygıtını parçalamadan oy toplayıp "iktidara gelip" sosyalistçilik oynamayı öneriyorlardı, ve kendi ülkelerinin burjuva çıkarlarını ve ona bağlı işçi aristokrasisinin çıkarlarını gözetip, enternasyonalizmi reddediyorlardı.

II. Enternasyonalciler marksizmi gözden geçirerek (revize ederek) onun devrimci özünü bu şekilde iğdiş etmişler, marksizmi çarpıtıp, yozlaştırıp içini boşaltmışlardı. Nitekim II. Enternasyonalin girdiği yol sonuçta bugünkü sosyal demokrasiye, Mitterand'ların, Schmidt'lerin, Kreiski'lerin emperyalist burjuva partilerine ulaştı.

Carillo'ların, Berlinguer'lerin Avrupa Komünizmi de emperyalist çağın marksizmi olan Leninizmi reddederek, ataları gibi Marksizm'den uzaklaşmanın ve ideolojiyi sosyal demokratlaştırmanın teorisini yapmaktadırlar. Proletarya enternasyonalizmini inkar edip onu "enternasyonal dayanışma"ya indirgemekte, milliyetçi motiflerle birlikte anti-Sovyetizmi işçi sınıfı mücadelesine taşımaktadırlar.

Bütün oportünist akımlarda olduğu gibi Avrupa komünizminde de ideolojik oportünizmle politik oportünizm içiçedir ve birbirlerinin bütünleyicisidir.

Bütün bunlar pratikte ne pahasına olursa olsun, mümkün olduğu kadar fazla oy arttırmak, bunun için sağ-revizyonizme sapmak, bilimsel sosyalizmin devlet ve devrim öğretisini reddetmek bir partinin işi olursa; diyelim ki, böyle bir Örokomünist parti eskaza iktidara bile gelse, mevcut burjuva düzenini (bu düzenin egemeni burjuva devletinin sınırlarını) kabul ettiğinden yapacağı şey sol eğilimli bir sosyal demokrat partiden pek de farklı olmayacaktır. Yani reformculuktan öteye gidemeyecektir.

Kaldı ki, olaylar ve son İspanyol seçimleri de göstermektedir ki, bu anlayış parlamenter başarılara bile yol açmamaktadır. Santiago Carillo partisinin seçim yenilgisini açıklarken, bunun nedenini KP seçmenlerinin büyük bir bölümünün sosyal demokrat PSOE'ya oy vermiş olmasına bağlamıştır.

Bu tespit doğrudur, ama bunun suçlusu KP'nin artık sosyal demokrasiye oy veren seçmenleri değildir. Çünkü KP diye ortaya çıkan bir parti, şayet savundukları ve yaptıklarıyla sosyal demokrat partiden nitelikçe artık pek farklı değilse, elbetteki o seçmen birbirinden pek de farklı görmediği iki sosyal demokrat karakterli partiden güçlü olanına, iktidara en yakın olanına oyunu verecektir. Ayrıca Senyor Santiago Carillo'nun söylediğinin daha âlâsını Senyor Felipe Gonzales söylemektedir.

Bu konudaki asıl önemli nokta ise şudur: bir işçi sınıfı partisi, kitlelerin politik bilinçlenmesinde belirleyici role sahiptir. Şayet o parti, işçi sınıfının devrimci bilimi doğrultusunda ideolojik çalışma, ajitasyon-propaganda yapmıyorsa, burjuvazinin binbir demagojisine yalan-dolan ve riyasına, kitleleri şartlandırma, kandırma ve oyalama gayretlerine karşı kesin, net ve açık bir ideolojik mücadele yürütmüyorsa, üstelik de burjuvazinin anti-sovyetik propagandasına karşı kendisi de şu veya bu şekilde ona hak verir bir tutum içine giriyorsa, işçi sınıfının devrimci iktidarı için gerekli olan bilimsel politik bilinç doğrultusunda çalışmadığı gibi, tersine çalışıyor demektir.

Bugün kapitalist ülkelerde işçi hareketi içinde, sendikalarda, işçi kooperatiflerinde ve diğer benzeri örgütlerde burjuvazi adına faaliyet gösteren sosyal demokrasi ve reformizm gibi bir Truva Atı vardır. Burjuvazi bir yandan devletiyle ve o devlet yapısı içindeki tüm kurumlarıyla ve kurumlardan olan burjuva partileri aracılığıyla her türlü çalışmasını, bilinçlenmeyi önleme, bilinç bulanıklaştırma, hedef şaşırtma eylemini tüm kitle haberleşme araçlarıyla merkezi olarak yapmaktadır. Öte yandan, işçi örgütleri içindeki sosyal demokrasinin sendikacıları, memurları, siyasetçileri ve diğer yöneticileri de bizzat üretim içinde, dinamik işçi hareketi içinde aynı siyasal çalışmaları yürütmektedirler.

İşçi sınıfı partisi, İspanya Komünist Partisi gibi güçlü ve köklü bir parti dahi olsa, işçi sınıfına dışarıdan ve içeriden gelen bu yoğun burjuva ve reformist propagandalara, hedef şaşırtma, çarpıtma ve saptırmalara karşı kıyasıya bir ideolojik mücadele vermek zorundadır. Üstelik İspanya Komünist Partisi 40 yıl gibi uzun bir süre yeraltında kaldıktan sonra legal faaliyete geçmiştir ve saflarına legal koşullarda yüzbinlerce üye katılmıştır. Bırakınız en geniş kitleleri, ya da

[illegible] ve sınıf [illegible] sağladığı ne olsalar, sonra olsa bu [illegible] [illegible] da sos-yal [illegible] propagandada ile [illegible] [illegible] [illegible] ilgili bu Çin'de son sonra yakla-şarak [illegible] dış [illegible] öne açılmış-tır.

●●●

"SOL" MACERACILIĞIN ANTİ-PROPAGANDASI

(11. sayfadan devam)

zetelerde, radyo-televizyonda bir kaç ker-e kurmanın talep etmişti. İstekler kabul edilmeyeceğini o örgüt yönet-icileri de biliyorlardı, ama bilâhara radyo ve televizyonda okunması ta-lebinde o örgütün bu eylemi hatta için yaptığını geniş kitleler öğrenmiş ve onu sempati duymuş olacaklardı. Böylelikle silâhlı propaganda gerçek-leşecekti. Ama metin radyo-televiz-yonda okunmadığı gibi gazetelerin altında da [illegible] Sonuçta Rahip [illegible] ve basın gazetelerini [illegible] [illegible] ve bu talepleriden ve [illegible] ... olmadı. Yerel Türkiye'de ge-rekse dünyanın değişik yerlerinde aynı yöntemler defalarca denendi, ama gö-rüldü ki, durum ve hedef seçtikleri kale her zaman bunlara [illegible] "silâhlı propaganda" yapılmıyor.

Buna rağmen silâhlı propaganda-nın [illegible] [illegible] Çünkü talepler [illegible] kitlelerin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olan kitle habercileri [illegible] hemen bugünkü biçimde veriliyor ve çoğu durumlarda eylemi yapan ör-gütün adı basına geçiyor. Bu kada-r da silâhlı propagandadan medet u-manlar için yeterli oluyor.

Ama detaylara ve rakamlarla görül-dü ki, bu tür eylemler hemen hemen daima fiyaskoyla sonuçlanmaktadır. O ülkede egemen güçlerin tutum ve baskıyı artırması için bahane olmak-tadır. Kitle haberlerine ulaştırırı o-landa bütün merkezi otorite istediği şekilde ve çok daha etkili olarak kar-şı-propagandasını yapmaktadır.

Silâhlı propagandanın bir başka olumsuz ve eylemliği fazla olması bile-rekten zaman devenen bir uygulama-dır. Örneğin, bir defasında ABD'de büyük bir basın tröstünün sahibinin kızını kaçıran bir örgüt San Francis-co'daki yoksul semtlere bir milyon dolar değerinde yiyecek giyecek da-ğıtılmasını talep etmişti ve o isteğini de bu talebi yerine getirildi. Gene İstanbul'da bir silâhlı kampanya e-yemilerek kendileri yiyecekler bir ge-cekondu semtindeki emekçilere da-ğıtılmıştı.

Böyle eylemlerde de kitlelerin ka-zanılmayacağı açıktır. Ama ne var ki, küçük burjuva maceracılığının kit-

lesel kuyrukçuluk durumuna düşmek-tedir. Çünkü isler kendi başına veya "teoriler" vasıtasıyla, sadece sistem lütfü halinde yapmış olsun, tüm gücü göre çalışmalıyız sonuçta ön-ler demokrasiyi bir hükümetin işbaşı-na gelmesine hizmet etmiş olmakta-dır. Zaten şimdiden onlar bu görü-şü kanıtlamaktadır. İşte Vijdani ya-zın İtdilasyla çıkardıkları Demokrat Türkiye gazetesinin politikası. Bu ga-zete devrimcilik mi yapmaktadır, yoksa büyük ağırlığıyla burjuva sınıf-lar içinde kalan demokratlık mı? El-bette ikincisi! Şimdi 2nci sayımız-daki yazımızın başlığını hatırlatma-mak olmakla mı: "Öğretilmiş Elen Kardeşler: Keskin Devrimci Lafazan-lık ve Burjuva Kuyrukçuluğu."

ESAS OLAN CUNTA'YI DEVİRME HEDEFİNİ DEVRİM HEDEFİNE TABİ KILMAKTIR

Yazımızı bitirirken bir noktanın altını çizmek istiyoruz. Proleterya devrimcileri, burjuva demokrasisini faşizme tercih ediyorlarsa bunu bur-juva demokrasisinden pek hoşlandık-ları için yapmazlar. Aslında bugün Türkiye'nin yaşadığı tarihsel şartlarda ne faşizmin baskısı kalmıştır, ne de burjuva demokrasisinin. Ve bizler için, işçi sınıfı ve emekçi halk için e-sas olan, ne faşizmin baskısı ne de sa-dece olarak tekelci kapitalist ekono-miden ve burjuva demokrasisinden kurtulmak, demokratik hak ürünleri altında sosyalist bir düzene, proleter-ya demokrasisine doğru yürümektir. İşte sadece ve sadece bunun içindir ki faşist Cunta'dan bir an önce kur-tulmak büyük önem taşımaktadır. Çünkü Lenin'in de defalarca ifade ettiği, dünya pratiğinin de gösterdi-ği gibi, işçi sınıfı en geniş demokra-tik hak ve özgürlükler için mücadele ettiği ve bunları kazandığı ölçüde sosyalizmin önü açılmaktadır.

Kuşkusuz bu işte Sovyetler safa-larından çıkarılmaması gereken bir nokta vardır. O da esas ideal olan sosyalizmin genel anti-faşist mücade-le sürecinde gölgelenmemesi, gözardı edilmemesidir. Faşist, emekçiyi acil hedef olan Cunta'nın devrilmesi için genel olarak geçen tedbirler uğruna, demokratik hak ve özgürlükleri sa-vunmak için mücadele ederlerken, as-la akıllarından çıkarmamalıdırlar ki, onlar için Cunta'nın devrilip yerini demokratik bir hükümetin alması ve-dece ve sadece taktik bir hedef, son kurtuluş yolunda, ama bu kurtuluşu çabuklaştıran bir aşamadır. İşte biz partimiz, bir işçi sınıfı partisinin fa-şizme karşı mücadele verirken düz-lük üzerinde durduğu konulardan biri de bu olmak zorundadır. Fa-şist Cunta'ya karşı geniş mücadele-si sürecinde de proleter anti-faşist güç-

TEKELCİ BURJUVAZİ ÇARESİZLİĞİNİ İTİRAF EDİYOR

(4. sayfadan devam)

devam etmesi gerekecektir. Buna bir de, Türkiye gibi ülkelerde emperyalist metropollerin yüzeyleri eklenmesi ... maktadır. İşte sistem işlemez hale geldi. Tekelciler ilk dönemde sü-rüler yaşasalar da, ekonomi bir sıra sonra yüzler da tüketimde çekmek halinde ... Böylece emperyalizmin işbirlikçisi tekelci burjuvazinin üre-tim araçları üzerindeki himayesi mil-kiyetiyle örtüşmeye ve iktidarlığı aramaya geliyor. Türkiye gibi ülkelerde buda-çıranlar ve çözümü noktasına gelir.

Bu durumda ekonominin kurtarıl-ması ancak, ülkenin, toplumun tüm yapısı tasfiyesiyle yeniden düzenlenmesiy-le mümkün olabilir. Bir başka deyişle emperyalizmin ve tekelciliğin ekonomiyi gittiği alandan çıkarılması gerekir. Bunun ise, tek yolu, tekelcile-rin iktidardan ezilmesidir.

Tabii tekelciler bu anlayışa ge-lemez. Artanlarla, çözümün, talihi ilişkilerin doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gibi, ülkelerdeki acil-iyet ve onun yaratmış oldukları olay-ları, bunlar son çare olarak yapıl-ması değiştirilmeyi istiyor-lar. Yatırımları artıyor ve önem-si ne olursa olsun daha alanlar için ke-limeler ve sonuçlar üretir. Vaaz yüzsüz ve suçlarıyla ve ... bir kriz ortamına, bir ... ve İzmir'de ... Bu, ... hükümeti vasıtasıyla hükümete ... başlayarak bir ... yatırımlar neler ola-cak ... ve hatta sık sık ekonomik ... ve program-larında ... ve ... zorunda kalmıştır. Ve şimdi ki, bu-gün bu "ekonomiyi yöne-tenler", yani Türkiye'deki etkili sistem ... değil, ama yöneti-liyor, işçiler, köylüler, diğer emekçi-ler tarafından ... demokratik ... ilkeleri ile ... ekonomik kurulacak-tır.

●●●

"SOL" KANAT REVİZYONİZMİNİN CEPHE ANLAYIŞININ ÇELİŞKİSİ

(8. sayfadan devam)

kitleler sosyalizme "reformcular" ... olarak planla-ndılar ... gözlemlemek iste-dik. ... ki bu ...

TEKELCİ BURJUVAZİ ÇARESİZLİĞİNİ İTİRAF EDİYOR

(4. sayfadan devam)

decek tarzda şekillenir. Buna bir de, Türkiye gibi ülkelerde emperyalist metropollerin çıkarları eklenince, mekanizma kısa sürede işlemez hale gelir. Tekelciler ilk dönemde altın günler yaşasalar da, ekonomi bir süre sonra onları da beraberinde çekerek batağa gider. Böylece emperyalizmin işbirlikçisi tekelci burjuvazinin üretim araçları üzerindeki bireysel mülkiyetiyle üretimin sosyallığı arasındaki çelişki, Türkiye gibi ülkelerde hızla olgunlaşır ve çözülme noktasına gelir.

Bu durumda ekonominin kurtarılması ancak, üretimin, toplumun ihtiyaçları temel alınarak düzenlenmesiyle mümkün olabilir. Bir başka deyişle *azami tekel kârı* motifinin ekonomiyi güder olmaktan çıkartılması gerekir. Ki bunun yegane yolu *tekellerin millileştirilmesidir.*

Tabii millileştirme sadece ilk adımdır. Arkasından üretimin, halkın ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gelir. İhtiyaçların aciliyet ve önem sıraları, miktarları nelerdir, bunlar için mevcut üretim yapısında ne gibi değişiklikler yapılacaktır, yatırımların aciliyet ve önem sıraları nelerdir, yatırımlar için bağımlılık ve sömürü ilişkilerine yol açmayan dış kaynaklar nerelerden ve nasıl bulunacaktır, dış ticaret dengesini sağlayacak ve dış ticarette karşılıklı eşitlik ilkesini getirecek, dış ticaret hadleri vasıtasıyla sömürülmeyi asgariye indirecek bir ihracatı gerçekleştiren yatırımlar neler olacaktır, bütün bu belli başlı ekonomik meseleler bir plan ve program dahilinde, uyum içinde belirlenip ekonomi yeni bir yapıya ve işleyişe kavuşturulacaktır. Ve açıktır ki, bütün bunlar bu gün "ekonomiyi yönetenler, yahut Türkiye'deki etkili güçler" tarafından değil, ama yönetilenler, işçiler, köylüler, diğer emekçiler tarafından, onların demokratik halk iktidarı eliyle gerçekleştirilecektir.

●●●

"SOL"-KANAT REVİZYONİZMİNİN CEPHE ANLAYIŞININ ÇELİŞKİSİ

(8. sayfadan devam)

hükümet alternatifini "reformizmdir" diye reddederken, objektif olarak kendisi —kendi mantığına göre— burjuva kuyrukçusu durumuna düşmektedir. Çünkü ister kendi başına veya "cephe"si vasıtasıyla, isterse eylem birliği halinde yapmış olsun, tüm güncel görev çalışmaları sonuçta fiilen *demokratik* **bir hükümetin işbaşına gelmesine hizmet etmiş olmaktadır. Zaten şimdiden olanlar bu gerçeği kanıtlamaktadır. İşte yığınsal yayın iddiasıyla çıkartılan Demokrat Türkiye gazetesinin politikası. Bu gazete devrimcilik mi yapmaktadır, yoksa büyük ağırlığıyla burjuva sınırlar içinde kalan demokratlık mı? Elbette ikincisini! Şimdi 250. sayımızdaki yazımızın başlığını hatırlamamak mümkün mü: "Oportünist İkiz Kardeşler: Keskin Devrimci Lafazanlık ve Burjuva Kuyrukçuluğu."**

ESAS OLAN CUNTA'YI DEVİRME HEDEFİNİ DEVRİM HEDEFİNE TABİ KILMAKTIR

Yazımızı bitirirken bir noktanın altını çizmek istiyoruz. Proletarya devrimcileri, burjuva demokrasisini faşizme tercih ediyorlarsa bunu burjuva demokrasisinden pek hoşlandıkları için yapmazlar. Aslında bugün Türkiye'nin eriştiği tarihsel şartlarda ne kapitalizmin barutu kalmıştır, ne de burjuva demokrasisinin. Ve bizler için, işçi sınıfı ve emekçi halk için esas olan, *ne kadar mümkünse o kadar acele* **olarak tekelci kapitalist ekonomiden ve burjuva demokrasisinden kurtulmak, demokratik halk iktidarı altında sosyalist bir düzene, proletarya demokrasisine doğru yürümektir. İşte sadece ve sadece bunun içindir ki, faşist Cunta'dan bir an önce kurtulmak büyük önem taşımaktadır. Çünkü Lenin'in de defalarca altını çizdiği, dünya pratiğinin de gösterdiği gibi, işçi sınıfı en geniş demokratik hak ve özgürlükler için mücadele ettiği ve bunları kazandığı ölçüde sosyalizmin önü açılmaktadır.**

Kuşkusuz bu süreç boyunca asla hatırdan çıkartılmaması gereken bir nokta vardır. O da esas hedef olan sosyalizmin genel anti-faşist mücadele sürecinde gölgelenmemesi, gözardı edilmemesidir. İşçiler, emekçiler acil hedef olan Cunta'nın devrilmesi için genel olarak güncel talepler uğruna, demokratik hak ve özgürlükleri savunmak için mücadele ederlerken, asla akıllarından çıkarmamalıdırlar ki, onlar için Cunta'nın devrilip yerini demokratik bir hükümetin alması sadece ve sadece taktik bir hedef, asli kurtuluş yolunda, ama bu kurtuluşu çabuklaştıran bir aşamadır. İşte bir partinin, bir işçi sınıfı partisinin faşizme karşı mücadele verirken titizlikle üzerinde duracağı konulardan birisi de bu olmak zorundadır. *Faşist Cunta'yı alaşağı etme mücadelesi sürecinde en geniş anti-faşist güçlerin beraberliği sağlandığı ve işçiler, emekçiler bu mücadele sürecinde sosyalist ajitasyon ve propaganda ile devrimci mücadeleye kazanıldıkları ölçüde hem Cunta'nın sonu yaklaşacaktır, hem de devrimin önü açılacaktır.*

●●●

"SOL" MACERACILIĞIN AJİT-PROP ANLAYIŞI

(11. sayfadan devam)

radyo-televizyondan bir kaç kez okunmasını talep etmişti. İsteklerinin kabul edilmeyeceğini o örgüt yöneticileri de biliyorlardı, ama bildirinin radyo ve televizyonda okunması sayesinde o örgütün bu eylemi halk için yaptığını geniş kitleler öğrenmiş ve ona sempati duymuş olacaklardı. Böylelikle silahlı propaganda gerçekleşecekti. Ama metin radyo-televizyonda okunmadığı gibi gazetelerde zikredilmesine de sansür konuldu. Sonuçta Bâb-ı âli'deki az sayıda kişi ve batı gazetelerini okuyanlar dışında kimsenin bu taleplerden ve bildiriden haberi olmadı. Gerek Türkiye'de gerekse dünyanın çeşitli yerlerinde aynı yöntemler defalarca denendi, ama görüldü ki, burjuvazi kendi kontrolündeki kitle haberleşme araçlarıyla "silahlı propaganda" yaptırmıyor.

Buna rağmen silahlı propagandanın cazibesi geçmedi. Çünkü talepler o ülkedeki yerli kitle haberleşme araçlarına yansıtılmasa bile, genellikle olay kitle haberleşme araçları tarafından sansasyonel biçimde veriliyor ve çoğu durumlarda eylemi yapan örgütün adı bahasına geçiyor. Bu kadarı da silahlı propagandadan medet umanlar için yeterli oluyor.

Ama defalarca ve defalarca görüldü ki, bu tür eylemler hemen hemen daima fiyaskoyla sonuçlanmaktadır. O ülkede egemen güçlerin terörü ve baskıyı artırması için bahane olmaktadır. Kitle haberleşme araçlarını elinde tutan merkezi otorite istediği şekilde ve çok daha etkili olarak karşı-propagandasını yapmaktadır.

Silahlı propagandanın bir başka biçimi de yaygınlığı fazla olmasa bile zaman zaman denenen bir uygulamadır. Örneğin bir defasında ABD'de büyük bir basın tröstünün sahibinin kızını kaçıran bir örgüt San Francisco'daki yoksul semtlere bir milyon dolar değerinde yiyecek-giyecek dağıtılmasını talep etmişti ve o işadamı da bu talebi yerine getirmişti. Gene İstanbul'da bir migros kamyonu ele geçirilerek içindeki yiyecekler bir gecekondu semtindeki emekçilere dağıtılmıştı.

Böyle eylemlerde de kitlelerin kazanılamayacağı açıktır. Ama ne var ki, küçük burjuva maceracılığının kit-

leleri kazanma anlayışı da hep kitlelerden kopuk işler yapmaktan öteye gidememektedir.

Silahlı propaganda yöntemiyle kitlelere ulaşmayı amaçlayanların bu noktadaki esas yanılgısı şudur: onlar sistemli, yaygın ve sürekli bir siyasi çalışma ile, yani kendi örgütleri başta olmak üzere kendi bağımsız araçlarıyla kitleler içinde kendi görüşlerinin propagandasını yapmayı uzun ve zahmetli iş görüyorlar, egemenlerin kontrolündeki kitle haberleşme araçlarının bahsedebileceği düzeyde yankı uyandırabilecek sansasyonel eylem yaparak hiç değilse kendi örgütlerinin adını duyurmayı seçiyorlar. Oysa herhangi bir örgütün toplumsal ve dolayısıyla siyasal etki derecesi ancak va ancak kendi örgütsel yaygınlığıyla, kendi örgütsel varlığının çapıyla sınırlıdır. Bir örgüt kitleler içinde ne kadar varsa, kendi bağımsız ajit-prop araçları ne denli gelişmişse, görüşlerini de bu sınırlar içinde duyurabilir, yayabilir.

●●●

KİTLELER BU "ANAYASA"YA BOYUN EĞMEYECEKTİR

(Baştarafı 1. sayfada)

rekleneceği gibi bir kanıya ve ürkekliğe kapılmışlardır. Referandum ortamında kitlelerde gözlediğimiz psikoloji bu olmuştur.

Demokrasi güçlerinin merkezi birliğini temsil edecek bir siyasal otoritenin bulunmaması nedeniyle geniş yığınlar anayasanın reddedilmesi halinde Cunta'nın ilk büyük darbeyi yiyeceğini ve böyle bir sonucun demokratik mücadeleye büyük bir ivme vererek hızla Cunta'nın sonunu getirecek türden büyük, kapsamlı ve yığınsal hareketlerle sonuca gidebileceğini kestirememişlerdir.

Üstelik de cuntacılar anayasalarının reddi durumunda büsbütün iktidara yerleşecekleri şantajını el altından yaymışlardır. Demokratik, anti-faşist siyasal güçler bu şantajın da karşısına inandırıcı bir siyasal alternatif güç olarak çıkamamışlardır.

Hiçbir ajitasyon motifi gütmeden kesin bir dille söylemeliyiz ki, beyaz oy kullanan milyonlarca seçmenin çok büyük çoğunluğu bu rejim kalsın diye değil, bir an önce gitsin dürtüsüyle böyle davranmışlardır. Geri kalan beyaz oylar ise ya "12 Eylül öncesi anarşisi" demagojisinin etkisinden çıkamayanlara, ya da MHP'lilere, CGP'lilere, Atatürkçü subaylara ve ailelerine aittir.

Taslağa verilen beyaz oyların onu desteklemek ve aklamak anlamında alınamayacağının en canlı kanıtını Evren'in mitinglerine gösterilen çok belirli ilgisizliktir.

Her gittiği yerde tüm okullar ve resmi daireler, kamu sektöründeki üretim üniteleri tatil edilip öğrenciler, memurlar, işçiler zorla mitinge götürülerek miting alanı taşıma suyla doldurulduğu halde K. Evren'in kampanya meydanları tenha kalmıştır. Sadece bir örnekle yetinelim: yüzbinlerce kişinin sığmadığı Taksim'de K. Evren'i dinleyenlerin sayısı Partimiz görevlilerince 15 bin civarında olarak sayılmıştır. (Bir İngiliz muhafazakar gazetesi bile herhangi bir saymaya dayanmayan muhabirinin verdiği kabataslak sayıyla bu rakamı çıkara çıkara 25 bine çıkarmıştır.) Referandum'da 2 milyonu aşkın seçmen —% 90 oranında— anayasaya evet derken, "müstakbel cumhurbaşkanını" dinlemeye kendi rızasıyla giden çıkmamış gibidir; sadece Beyoğlu'nu bile alsak, günün o saatlerinde İstiklal Caddesinde ve Beyoğlu civarında bulunanların sayısı 15 binin çok üzerindedir, ama mitinge buyrukla götürülenlerin dışında, Beyoğlun'daki yurttaşlar dahi merak edip, zahmet edip birkaç yüz metre ötede nutuk atan paşayı dinlemeye gitmemişlerdir. Gerçekte İstanbul halkının bu tutumu bir kayıtsızlık bile değildir, *sessiz ama aktif bir tepki gösterisidir*, inkar edilemez bir protestodur. Aynı şekilde K. Evren Diyarbakır'da bir başka tür protestoyla karşılaşmıştır. O kendi anayasasının işportacılığını yapayım diye kürsüde ter dökerken, mitingi izleyenler "Fabrika isteriz" vb. gibi sloganlarla güzel bir protesto örneği vermişlerdir.

Dolayısıyla şurası bellidir ki, şu günlerde zafer çığlıklarıyla kendinden geçmiş olan cuntacı generaller olsa olsa bir Pirüs zaferi kazanmışlardır. Bu anayasaya verilen evet oyları onun benimsendiğinin ve onaylandığının kanıtı değildir. Tersine ısrarla vurguladığımız gibi, halk anayasanın içeriğine ve maddelerine bakamayacak ve "bunlar başımızdan bir an önce gitsin de gerisi kolay" diyecek kadar canından bezmiştir.

Referandum olayı bir soyutlama yapılarak tekil bir olay olarak alınırsa, demokrasi güçleri yukarıda sıraladığımız nedenlerden dolayı referandumda kaybetmişlerdir.

Düşmanla eşit koşullarda döğüşmediğimiz, eşit silahlara sahip olmadığımız doğrudur. Onlar iktidardadırlar ve her türlü olanağa sahiptirler. Ve üstelik faşisttirler.

Ama işçi sınıfı ve müttefikleri, ezilen halklar veya uluslar düşmana karşı daima namüsait şartlar altında mücadele etmişlerdir. Bu konuda esas önemli olan şudur: düşman her türlü araca ve olanağa sahip olabilir fakat bir tek şeye sahip olamaz: *kitlelerin desteğine ve sevgisine*. İşte bu nokta devrimci mücadele yönünden Aşil'in topuğudur. Her genel devrimci mücadelenin önünde öyle muazzam bir olanak vardır ki, bunu düşman asla elde edemez. Bu olanak da *kitlelerin ezici çoğunluğunun düşmanla objektif olarak uzlaşmaz bir çelişki içinde olmasıdır*. İşte tarihte zafere ulaşmış bütün devrimci mücadeleler gibi bizim de en büyük hazinemiz ve olanağımız budur. Zaferin sırrı buradadır. Bunu başarabildiğimiz, yani kitleleri seferber edebilecek kadar ileri düzeyde bir örgütlenme düzeyini, siyasal birlikteliği ve merkezileşmeyi kurabildiğimiz takdirde, işte ancak o zaman, düşmanı canevinden vururuz. Ve vuracağız.

Şimdi önümüzde yeni bir mücadele evresi başlamıştır. Yüzüne meşruiyet maskesini geçirmiş, boyuna da kendi anayasasını yafta diye takmış insanlık düşmanlarına yani Kenan Evren Cuntası'na ve onun kuracağı rejime karşı mücadelemiz aynı zamanda *bu anayasaya karşı da mücadeleyi içererek* sürecektir. Anti-faşist ve genel demokratik mücadelemizin bir parçasını da bu anayasayı tanımamak, onu işlettirmemek, onu işletilmesine ve pratik önem kazanmasına meydan vermemek, dahası da anayasayı ve maddelerini onların sahiplerinin sırtında ateşten bir gömlek haline getirmek, yani kısacası onların bu anayasayla kurmak istedikleri "kanun nizam hakimiyetine" karşı kitleleri giderek genişleyen ölçüde mücadeleye kazanmak ve mücadelenin siyasi ordusunu boyuna geliştirmektir.

"Referandum"un sonucu hayır çıksaydı, Cunta'nın devrilmesi süreci kuşkusuz daha hızlanacaktı. Ama bu kölelik belgesinin "anayasa" adı altında topluma dayatılması da mücadeleyi kızıştıracaktır. Çünkü Türk ve Kürt halkları, tüm demokrasi güçleri, Cunta'nın ilelebed sürdürmek istediği bir rejime boyun eğecek değillerdir. Faşizme karşı demokrasi mücadelemiz daha da hız kazanacak, faşist Cunta, akıbetinden, sadece tarihin değil toplumun da çöplüğünü boylamaktan kurtulamayacaktır. Yeter ki, demokrasi güçleri birlikte seferber olabilecek ve anti-faşist mücadelenin gereklerini maharetle yerine getirebilecek beceriyi ve kararlılığı gösterebilsinler, halk güçlerimizin muazzam potansiyelini bir an önce somut mücadele alanına aktarabilsinler.

Ne yalan-dolan, demagoji, ne tehdit-şantaj ve desise ve ne de ellerindeki polis devleti nizamnamesi... bunların hiçbiri ve HİÇBİRŞEY Ankara Cuntası'nı kurtarmaya yetmez ve yetmeyecektir.

İNSANLIK ONU MİNNETLE ANACAK

BİRKAÇ CÜMLEYLE BİYOGRAFİSİ

Leonid İliç Brejnev 19 Aralık 1906'da Ukrayna'nın önemli çelik sanayii merkezi Dneprodsenshinsk şehrinde bir Rus işçi ailesinin çocuğu olarak doğdu. Dedesi ve babası hayatlarının büyük kısmını çelik işletmesinde çalışarak geçirmişlerdi. Leonid Brejnev de bu işletmede önce işçi, sonra mühendis ve bölüm şefi olarak çalıştı. Erkek ve kızkardeşleri, tüm aile efradı ve de yoldaşları bu işletmelerde uzun yıllar çalıştılar.

Leonid Brejnev'in siyasi hayatı 1917 Sosyalist Ekim Devrimi'nden hemen sonraki ilk yıllarda başladı. Kısa zamanda (17 yaşında) Komsomol'a, 25 yaşında ise Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne üye oldu.

1927'de ziraat okulunu bitirdikten sonra Orta Rusya'da çalıştı. 1935'te maden mühendisliği okulundan mezun olduktan sonra memleketine geri dönerek eski işyerinde çalışmaya başladı. Bu arada Parti'deki militan çalışması da sürmekteydi. Özellikle bu genç mühendis sendikal başarısıyla kendini göstermekteydi.

1939'da Dnepropetrowsk Parti komitesi sekreterliğine seçildi. Faşist Hitler'in ordularının Sovyetler Birliğine saldırmasından 1 ay sonra Brejnev cepheye gitti ve savaşın son gününe kadar da Sosyalist Anayurdun savunulması için canını dişine takan Sovyet Halkının mücadele saflarında faşizme karşı savaştı. Kızılordu'dan general rütbesiyle terhis oldu.

1952'deki 19. Parti Kongresinde SBKP Merkez Komitesi'ne, 1957 Haziran'ında da MK Prezidyumu üyeliğine seçildi.

L. İ. Brejnev 1960-64 yılları arasında Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanlığı (Devlet Başkanlığı) yaptı. 1964 Ekim'inde N. Kuruşçev'in görevden alındığı toplantıda MK Birinci Sekreterliğine getirildi ve hayatının sonuna kadar da bu görev de kaldı. Yüksek Sovyet 1977 yılında Prezidyum Başkanlığı görevini de Brejnev'e verdi.

DETANT'IN BAŞ MİMARI

(Yerel bir Parti Komitesinin yayınladığı bildiriden bölümler.)

Soğuk savaş rüzgarlarının henüz dinmediği yıllarda en sorumlu mevkie gelen Leonid Brejnev detantın baş mimarı olmuştur. Kimyasal silahların yasaklanması, nükleer silahların sınırlandırılması ve giderek nükleer silah depolarının tasfiyesi, bu şekilde politik detantın askeri detantla bütünleştirilmesi, askeri blokların (NATO ve Varşova Paktı'nın) dağıtılması ve sonunda GENEL ve TAM SİLAHSIZLANMA'ya varılması için, Leonid Brejnev, ülkesinin ve partisinin başında bitmez tükenmez bir uğraş vermiştir.

Dünyanın politik ikliminin yumuşaması, SALT-I ve SALT-II antlaşmalarının gerçekleşebilmesi ve 1975 Avrupa Güvenlik ve İşbirliği (Helsinki) Konferansı Sonuç Belgesi'nin imzalanabilmesi ve daha sayısız barış başarıları Leonid Brejnev'in liderliği döneminde insanlığın sağladığı gerçek barışsever kazanımlardır.

Leonid Brejnev'in liderliğindeki Sovyetler Birliği aynı zamanda Leninist Barış İçinde Birlikte Yaşama ilkesinin gereklerinden birisi olarak hem üçüncü dünya ile hem de kapitalist ülkelerle karşılıklı çıkarlara dayalı ekonomik, teknolojik, bilimsel ve kültürel işbirliğini büyük ölçülere yükseltmiştir.

Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkilerin düzelmesi, iyi komşuluk ilişkilerinin kurulması gibi Türkiye ve Orta Doğu açısından büyük önem taşıyan gelişmeler de Leonid Brejnev'in tutarlı ve kararlı detant politikasının bir sonucudur.

Pentagon'dan ve Beyaz Saray'dan yeni yeni ve son derece tehlikeli soğuk savaş rüzgarlarının ve anti-Sovyetik isterilerin estirilmeye başlandığı bir dönemde, hayatının son yıllarında ve son nefesine kadar tükenmek bilmeyen bir enerjiyle detant sürecinin karşılaştığı engelleri aşmak ve gezegenimizi felaketlerden ve maceradan kurtarmak için uğraş vermiş olan Leonid Brejnev'i insanlık minnetle anacaktır.

SBKP MERKEZ KOMİTESİNE BAŞSAĞLIĞI MESAJI

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli Yoldaşlar,

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi, Leonid İliç Brejnev Yoldaşın ölümünden duyduğu derin üzüntüyü bildirir.

Yüce Lenin'in yılmaz bir takipçisi olan Brejnev Yoldaş tüm hayatını Sovyetler Birliği'nde sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna, dünya yüzeyinde ise barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık, sosyal ilerleme ve sosyalizm davasına adamıştı.

Brejnev Yoldaş, uluslararası gerginliğin yumuşatılması, nükleer savaş tehlikesinin bertaraf edilmesi için gösterdiği kararlı ve ısrarlı uğraşlarıyla, dünyamızda barış ve güvenliği sağlamaya ve geliştirmeye, yumuşama ve silahsızlanma sürecini ilerletmeye katkılar getirmiştir.

Sovyet halkı, Dünya Komünist Hareketi, tüm dünya halkları ve bütün insanlık seçkin bir evladını, yılmaz bir komünizm ve barış savaşçısını kaybetti. Dünyamız ona ve çabalarına çok şey borçludur.

Türkiye işçi sınıfının, diğer demokratik ve barışsever güçlerin ve tüm Türkiye halkının yürekten taziyetlerini Sovyet halkına ve onun öncüsü SBKP'ye iletiriz.

Leonid İ. Brejnev Yoldaşın eylemi ve anısı, komünistlerin, uluslararası işçi sınıfı hareketinin, dünya barış hareketinin ve bütün halkların mücadelesinde yaşayacaktır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 600713, 6000 Frankfurt 60 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L

KÜRDİSTAN'DA POLİTİK SÜREÇLER [IV]

Yazı serimizin bundan önceki bölümlerinde, Irak, İran ve Suriye Kürdistani'nda II. Dünya Savaşından bu yana gelişen politik süreçlere kısaca değinmiştik. Bu sayıda başladığımız son bölümde ise Türkiye'de burjuva devrimi aşamasından bu yana Türkiye'deki Kürt politik gelişmelerin özetini yaptıktan sonra, günümüz somutunda ulusal sorunun çeşitli boyutlarına değgin görüşlerimizi ve öngörülerimizi tekrarlayacağız.

•••

19 ncu yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı İmparatorluğunda "Mutlakiyete karşı" çeşitli burjuva demokratik hareketlerinin, akımlarının, görüşlerinin ortaya çıkmaya başlaması, aydınlar arasında burjuva düşüncelerinin yaygınlaşması Kürt milliyetine mensup aydınları da etkiledi. Kuşkusuz ki, o dönemde Kürtler uluslaşma aşamasında olmayıp henüz kapitalizm öncesinin kategorisi olan *Milliyet* halindeydiler çünkü Kürt topluluğu içindeki üretim ilişkilerine tümüyle feodalite hakimdi. (Doğu Anadolu'da burjuva denilebilecek bir Kürt zümresi bulunmuyordu, hatta tek tek Kürt burjuvaları bile parmakla gösterecek kadar azdılar. Gerek ticaret, gerek el zanaatleri ve gerekse —varolduğu kadarıyla— yerli sanayi (çoğunlukla manüfaktür biçiminde) Ermenilerin elindeydi yani uluslaşma ve burjuvalaşma sürecini yaşayan ve ulusal topluluk niteliğini kazananlar Ermenilerdi.)

Ama Türk burjuva devrimcileri olan Jön-Türklerin Fransa'da, Batı Trakya'da ve İstanbul'da yürüttükleri siyasi mücadeleler ve örgütlenmeler buralardaki Kürt aydınları arasında da burjuva milliyetçisi ya da burjuva devrimcisi diyebileceğimiz uyanışta önemli rol oynadı.

20. YÜZYILIN BAŞINDA KÜRT AYDINLARI

O sıralarda —burjuva anlamdaki— ilk Kürt aydın gruplaşmalarının içinde yeralanlar Paris'de veya İstanbul'da yüksek öğrenim yapan genç Kürt aydınları, ya da İstanbul'da sürgünde bulunan Kürt aristokratlarının genç kuşakları idiler. Bu Kürt aydınları da sınıfsal bakımdan aristokrasiye dayanıyorlardı, üretim araçları karşısındaki konumları bakımından aralarında burjuva denilebilecek ya da —birkaç tüccar çocuğu dışında— burjuva ailelerine mensup sayılabilecek gençler hiç yok gibiydi. Ama bu Kürt aydın gruplarının savundukları görüşler ve öngördükleri hedefler burjuva karakterliydi, bu nedenle onlara ilk Kürt burjuva aydınları demek doğru olur. (Nitekim birinci Jön-Türk kuşağı içinde önde gelenlerin de çoğu, ikinci Jön-Türk hareketi de diyebileceğimiz gizli İttihat ve Terakki örgütlenmesinde yer alanların bir kısmı aristokrat ailelere mensuptular, fakat savundukları görüşlerle burjuvaydılar ve bu açıdan objektif olarak burjuvaziyi temsil ediyorlardı.)

Bu kapsamdaki ilk Kürt burjuva aydınları küçük ve değişik mahfiller halindeydiler, genellikle Jön-Türk'lerle birlikte davranıyorlardı ve bir kısım yasa dışı İttihat ve Terakki Cemiyeti içinde çalışıyorlardı. Kaynaklar buna örnek olarak Jön-Türk'lerin Paris'deki 1902 Kongresine *Kürdistan* dergisi sahibi ve başyazarı Abdurrahman Bedirhan ve Hikmet Baban beylerin, 1907 Paris Kongresine de keza Kürt aydın önderlerinin katılmalarını göstermekte, bu kongrede Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki Türk olmayan milliyetlerin çeşitli siyasal örgütlerinin Abdülhamit istibdatına karşı Jön Türklerle birleşilmesini öngördüklerini belirtmektedir.

Yukarda sözünü ettiğimiz *Kürdistan* dergisi, ilk Kürt burjuva yayını olup, daha önceki dönemlerde Osmanlı İmparatorluğuna karşı mücadele yürütmüş olan Bitlis'li Bedirhani ailesinden (aşiretinden) Midhad Bedirhan Bey tarafından Kürtçe-Türkçe olarak yayınlanmaya başlamıştı (1898). Dergi değişik Kürt siyasi grupları arasında bir katalizör rolünü üstlenmişti; sadece belli bir mahlifin görüşlerini yansıtmıyor, tüm Kürt yurtseverlerinin görüşlerine, yazılarına açık bir forum olma niteliğini taşıyordu.

Mithat Bedirhani'den sonra dergi yönetimini kardeşi Abdurrahman Bey devraldı. Derginin idarehanesi daha sonra Cenevre'ye, oradan da İngiltere'ye nakledildi.

1908 BURJUVA DEVRİMİ VE İLK SİYASİ ÖRGÜTLENME ÇABALARI

1908 devrimiyle Meşruiyetin kurulması sonucunda dergi Süreyya Bedirhan Bey yönetiminde İstanbul'da yayınına devam etti. Dergi İkinci Dünya Savaşında ise 15 günlük olarak Kahire'de yayınlandı.

Gene devrimden sonra Şeyh Abdülkadir, Emir Ali Bedirhan Bey ve Şerif Paşa'nın başını çektiği *Cemiyet-i Taali ve Teraki-i Kürdistan* isimli bir yasal örgüt kuruldu. Bu cemiyetin kurucuları arasında yeralan Şeyh Abdülkadir, daha önce İran ve Osmanlı İmparatorluklarına karşı 1880'de gerçekleştirilen ve bir süre için Rezaiye ve Van gölleri arasındaki toprakları kontrol eden, daha sonra her iki imparatorluğun müşterek askeri harekatıyla bastırılan Kürt isyanının lideri Şeyh Übeydullah'ın oğluydu; II. Meşrutiyet'ten sonra kurulan parlamentoya Ayan üyesi olarak gelmiş ve Ayan'ın ilk başkanlığına seçilmişti. (Çift meclisli parlamentoda o zamanki deyimle Ayan denilen organ batı ülkelerindeki Senato'nun karşılığı olup Ayân-ı Osmani (Osmanlı Senatosu) adını almaktaydı.

Adı geçen Cemiyet kesin bir program, somut hedefler, belli bir strateji ve ona uygun örgütsel yapı gibi siyasi bir örgütlenmenin gerektirdiği asgari özelliklere sahip değildi. Ama buna rağmen yapılan şey siyasi bir davranıştı, bu bakımdan sözkonusu Cemiyetin kurulmasını, belirsizlikleri olsa da, bilinen ilk Kürt siyasal örgütlenme girişimi olarak kabul etmek gerekir.

Cemiyet, Türkçe olarak yayınlanan *Kürt Teavun ve Terakki Gazetesi* adında bir yayın çıkarıyordu. Cemil Bey'in yönetimindeki bu gazete, Kürtlerin dil ve kültür sorunlarını ve Kürt ulusal birliği konusunu işliyordu ve özellikle İstanbul'da oturan, okuma-yazma bilen Kürtler arasında yaygınlaşıyordu.

Aynı yılın Eylül ayında (1908) bu Cemiyete bağlı olarak, bir yan örgüt niteliğinde *Kürt Neşri Maarif Cemiyeti* isimli bir başka dernek daha kuruldu ve bu cemiyet İstanbul'daki Kürtler için Çemberlitaş'da bir de Kürt okulu açtı.

Sözünü ettiğimiz örgütlenme ve yayın çalışmasının, siyasal yanı da olan bu sosyal, kültürel faaliyetin kısa zamanda kazandığı başarı uzun sürmedi, örgüt yönetimi içinde ihtilaf çıktı ve örgüt ikiye bölündü. Bir kanadın önderliğini Bedirhani'ler yapıyordu, diğerinin başını ise Şeyh Abdülkadir çekmekteydi.

Adı geçen girişim burjuva milliyetçisi karakteri taşısa da yöneticilerinin feodal kökenleri ve kendi aşiretleriyle süren feodal bağları nedeniyle, feodal motifler etkenler ve alışkanlıklar bölünmede önemli rol oynadı. Es-

ki feodal düşmanlıklar hızla canlanıp, keskinleşti, her iki taraf da birbirini ihanetle suçlamaya başladı. Sonuçta Şeyh Abdülkadir *Hetawe Kurd* (Kürt Güneşi) adlı yeni bir yayın çıkarmaya başladı. Bu bölünme, hareketi büyük ölçüde zayıflatıp, etkisizleştirdi.

İstanbul'daki bu çalışmalara paralel olarak, Bitlis ve Diyarbekir, Muş, Erzurum ve Musul gibi vilayet merkezlerinde Kürt Ocakları (kulüpleri) kurulmaya başlanmıştı. Bu kulüplerin kurulması 1908 devriminden sonra başladı, İttihat ve Terakki Cemiyetini örnek alan yarı-askeri nitelikli siyasal örgütlenme çabalarıydı. Ne var ki, genellikle o vilayetlerdeki belli başlı Kürt aşiretlerine yaslanıyorlardı, üyelerini aşiret bağlarıyla kazanıyorlar silahlı güçlerini aşiretlerin silahlı adamlarından alıyorlardı. Yöneticilerini de o aşiretlerin ileri gelenlerinin kent merkezlerindeki genç mensupları oluşturuyordu.

31 Mart Vakası diye bilinen İstanbul'daki gerici ayaklanmanın bastırılmasından ve Abdülhamit'in tahttan uzaklaştırılmasından sonra (1909 baharı) İttihat ve Terakki Fırkası iktidarını sağlamlaştırmak için sertliğe yönelirken, Türk olmayan topluluklar ve onların siyasal-kültürel çalışmaları üzerinde de baskı uygulamaya koyuldu. Bunun sonucu olarak Kürdistan Taali ve Terakki Cemiyeti, onun yayın organı, Kürt okulu ve Kürt kulüpleri yasaklandı, bu yasaklamalara karşı çıkan yöneticiler tutuklandı, bazıları yeraltına geçtiler, Bedirhani grubundan tutuklanmayanlar ise sürgüne gönderildiler.

1909 sonlarından başlayarak çeşitli Kürt bölgelerinde ayaklanmalar başgösterdi. Bunlardan 1909 sonundaki Dersim ayaklanması sonuca ulaşmadı. Süleymaniye ve Musul bölgelerinde Şeyh Mahmud liderliğinde başlayan ve Barzani ve Zibari aşiretlerince gerçekleştirilen hareket sonucunda Osmanlılarla Kürtler arasında uzlaşmaya varıldı, Şeyh Mahmud Süleymaniye Valiliğine tayin edildi. Barzaniler bu kez Abdüsselam liderliğinde başkaldırdılarsa da yenik düştüler (1910). Barzani aşiretinin hareketi kendi topraklarıyla sınırlı olmakla birlikte başka bölgelerde de yankı uyandırdı. Örneğin Bitlis isyanı bu sırada gerçekleşti. Selim Ali (Halife) ve Musa Bey'ler liderliğinde başlayan Bitlis hareketi, Barzanilerden yardım istediler, Barzaniler ise kendi bölgeleri dışına karışmak istemediklerini bildirerek yardımı reddettiler ve Bitlis isyanı da yenilgiye uğradı.

Bu sırada siyasi nitelikli örgütlenme çabaları da sürdü. 1910'da İstanbul'daki Kürt öğrencileri ve diğer bazı Kürt aydınları *Hiviya Kurd* adlı gizli bir siyasi örgüt kurmuşlardı. Adı "Kürt Umudu" anlamına gelen bu örgüt 1912'de legale çıktı. Merkezi nitelikli olan örgütün başında Osmanlı Meclis-i Mebusan azası bir Kürt mebusu olan Halil Hasan Mutki bulunuyordu. Örgütün ideologu ise Dr. Şükrü Mehmed Sekban idi. (Bu şahıs daha sonra Türk milliyetçiliğini ve Kürtlerin asimilasyonunu savunmuştur.)

Hıvıya Kurd isimli siyasi örgütlenme 1913'de Türkçe-Kürtçe haftalık *Roja Kurd* (Kürt Gündüzü) adlı bir de yayın organı çıkarmaya başladı. 1914'de *Hetawe Kurd* adını alan dergi Kürt alfabesini geliştirmek, Kürt milliyetçi görüşlerini yaymak ve Kürt halkının eğitilmesini sağlamak gibi amaçlar güdüyordu.

1912 sonlarında İstanbul'da Kürdistan Muhibbun Cemiyeti kuruldu.

Gene aynı günlerde bir başka Kürt mebusu olan Lütfi Fikri tarafından *Müceddad* adlı bir parti kurulduysa ve kimi Kürt aydınları da bu partiye girdiyse de bu siyasi örgütlenme esas olarak bir Kürt örgütlenmesi değildi. Daha sonra İttihatçılar tarafından kapatılan Müceddad Fırkası modern burjuva düşüncelerini savunmaktaydı, örneğin Osmanlı İmparatorluğunun laik bir devlet olması (din ve devlet işlerinin tümüyle birbirinden ayrılması), kadın hakları ve eşitliği, liberal bir demokrasinin kurulması gibi burjuva demokratik görüşlerin yanısıra latin alfabesinin kabul edilmesi de bu partinin hedefleri arasındaydı. (Şunu da not edelim ki, bugün Türk burjuvazisinin "Atatürk devrimleri" diye savunduğu birtakım reformlar, kıta Avrupası'nda burjuvazinin Mustafa Kemal'den en az 100 yıl önce savunduğu görüşler olduğu gibi, bunlar Türkiye özelinde de Mustafa Kemal'den önce savunulmaktaydı. Yani atatürkçülük diye tanıtılan yani zoraki bir *izm* yapılan görüşler içindeki *hiçbirşey* dünyada yeni olmadığı gibi, Türkiye'de de yeni değildi. Nitekim Abdullah Cevdet'in *İçtihat* (Görüş) dergisi de aynı düşünceleri uzun süre savunmuştu.)

Birinci Dünya Savaşı öncesindeki kayda değer örgütlenme ve yayın çalışmaları bunlardır.

BİR ÖNEMLİ NOT

Hemen şunu da belirtmek gerekir ki, bu örgütlenme ve yayın çalışmalarının —hepsinde değil ama— *bazılarında* bazı emperyalist devletlerin (özellikle İngiltere'nin) teşviki ve yardımı vardır. Örneğin yukarıda sözünü ettiğimiz Kürdistan Muhibbun Cemiyeti böyle bir girişimdir. Daha sonraki yıllarda da buna benzer emperyalist girişimler ve teşvikler olmuştur. Ne var ki, emperyalist devletlerin kendi aralarındaki paylaşım mücadelesinde veya Orta Doğu'daki emperyalist amaçlarında Osmanlı İmparatorluğu —ya da sonrasında— Türk olmayan milliyetlerin ya da ulusal grupların merkezi otorite ile olan çelişkilerinden yararlanmak istemiş olması sözkonusu ezilen milliyetlerin burjuva demokratik haklarını reddetmek için bir bahane sayılamaz. Genellikle Türk burjuvazisi gerek Cumhuriyet öncesindeki gerekse Cumhuriyetin başlarındaki çeşitli Kürt veya diğer Türk-olmayan milliyetlerin siyasi hareketlerini hep "İngiliz parmağı" diye göstererek, ezilen milliyetlerin ve ulusların haklı demokratik taleplerini karalamaya çalışır. Günümüzde bir çok konuda ilerici geçinen ve o konularda ilerici olan bir kısım Türk aydını da hâlâ aynı veya benzeri şeyleri söylemektedir.

Ezilen bir milliyetin veya ulusal grubun içindeki şu veya bu milliyetçi örgütlenmenin ya da hareketin şu veya bu emperyalist ülke tarafından tasvip görmesi hatta desteklenmiş olması ezen ulus tahakkümünü gözlerden gizlemek ya da meşru göstermek için bahane olamaz, o ezilen milliyetin veya ulusun tarihsel ve siyasal haklılığını ortadan kaldırmaz. Tersine —şayet ezilen ulusal toplulukların bazı örgütlenmelerinde ve siyasi mücadelelerinde "emperyalist parmağı" ya da gerici bir önderlik sözkonusu ise— buna olanak veren şey doğrudan ezel ulus milliyetçiliğinin ve tahakkümünün sağladığı ortamdır.

Modern çağda (burjuva devrimlerinden bugüne kadar) çok uluslu bir ülkede eğer egemen burjuvazinin sınıfsal tahakkümü, aynı zamanda ezen ulus milliyetçiliği ve ulusal baskı şeklinde de ezilen uluslar ve milliyetler üzerinde daha ileri boyutlara varıyorsa, o ülkede ulusal sorun OBJEKTİF bir gerçekliktir. Bunu şu ya da bu emperyalist ülkenin "kışkırtması" gibi gösterip birtakım subjektif etkenlere indirgemek ve ulusal sorunun varlığını reddetmek, güneşi balçıkla sıvamaya kalkışmaktır. Hele hele bu yorumlar ilericilik adına yapılıyorsa doğrudan doğruya yanıltmacadır, bilerek, bilmeyerek egemen ulus burjuvazisinin dümen suyuna girmektir. Çok uluslu bir kapitalist ülkede ulusal sorun varsa, onun biricik çözüm yolu vardır: ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanımak, yani ezilen ulusal toplulukların kendi ekonomik, sosyal ve siyasal statülerini ÖZGÜRCE BELİRLEMELERİ ve seçmeleri hakkını kabul etmek; yoksa, ulusal sorunu reddetmek, ezilen ulusal topluluklar üzerindeki baskıyı, ve asimilasyon politikasını arttırmak,

ya da jenosidlere başvurmak değil...

Nitekim konumuzla ilgili olarak vurguladığımız bu noktanın en canlı, en çarpıcı kanıtı Osmanlı İmparatorluğunda Birinci Dünya Savaşı içinde yaşanmıştır. Uluslaşma aşamasındaki Anadolu Ermenilerinin de giderek güçlenen haklı bir ulusal mücadelesi vardı. Bu mücadele İngiltere, Fransa, Çarlık Rusyası ve ABD tarafından hâlisâne olmayan amaçlarla destekleniyordu. Özellikle Enver-Talat-Cemal üçlüsü tarafından yönetilen iktidardaki ittihat Terakki Fırkası emperyalist devletler arasındaki paylaşım kavgasında ülkeyi maceraya sokup savaşa girince, yukarıda saydığımız Antant Devletleri (İtilaf Devletleri) özellikle Orta Doğu'yu bölüşmek için arayıp da bulamadıkları büyük fırsat ele geçirdiler. Çoğunluğu Türk-olmayan milliyetlerin yaşadığı bu toprakları doğrudan işgal edip paylaştılar.

İtilaf devletlerinin kendi dışlarında gelişen Anadolu'daki güçlü ulusal Ermeni hareketini de yedeklerine almak istedikleri doğrudur ama onların emperyalist amaçlar gütmesi Ermenilerin ulusal taleplerini ve onlar için mücadelenin haklılığını ortadan kaldırmıyordu. Sonuçta İttihatçılar Ermenilere karşı tarihin en büyük jenosidine başvurdular ve bir milyon civarında Ermeni'yi katlettiler. Bir o kadarını da tehcir'e (anayurttan hicret etmeye) mecbur bıraktılar. Geriye kalan azınlığın bir bölümünü de zorla müslüman yaparak —ya da kadınlara o yörelerde yaşayan müslüman Kürt ve Türklerle evlenip hayatını kurtarmak tercihinden başka imkan bırakmıyarak— asimile ettiler.

Sonuçta tarihin en büyük yüzkaralarından birisinin kanlı yaftasını boyunlarına asıp, birkaç yıl içinde devrilip gittiler.

Şimdi, şu veya bu emperyalist ülke Anadolu'daki Ermeni hareketinden kendine pay çıkarmak istedi diye, Ermenilerin o sırada gütmüş oldukları ulusal taleplerin haklılığını reddetmek mi gerekir? Ya da Türk burjuvazisinin son zamanlarda ne idüğü belirsiz Ermeni teröristleri vesilesiyle daha açıkça yaptığı gibi, 1915'deki büyük katliamı ve tehciri aklamak mı gerekir. Hele hele kimi ilerici ve anti-emperyalist Türk aydınlarının yaptığı gibi, o zamanki Ermeni mücadelesini ve onun haklı ulusal taleplerini reddedip, o taleplere de "emperyalist parmağı" arayarak, Ermeni jenosidini sözümona sol açıdan güya anti-emperyalist yönden mazur mu görmek veya bunu suskunlukla geçiştirmek mi gerekir?

Gözü bu denli kararmış bir milliyetçiliğin ilericilikle veya anti-emperyalistlikle bağdaşır yanı yoktur. Çünkü çağımızda küçük burjuva veya ulusal burjuva milliyetçiliği ancak emperyalizme ya da ezen ulus despotizmine karşı mazlum ülkelerin milliyetçiliği olduğu, (bu ulusların emperyalizme veya ulusal baskıya karşı mücadele eden siyasi hareketleri içindeki akımlarından birisi niteliğini taşıdığı) takdirde demokratik bir öz taşır. Aksi halde, bir yandan emperyalizme karşı çıkan, ama öte yandan çok uluslu bir ülkede ezen ulus milliyetçiliğinin çeşitli politikalarını savunan, hoşgören ya da hiç değilse onlara göz yuman türden bir milliyetçilik, bu görüşlerin ve duyguların sahipleri için en azından vahim bir paradokstur.

Kaldı ki, bu paradoks sadece geçmişteki Ermeni meselesinde, sadece geçmişteki ve günümüzdeki Kürt meselesinde kendisini göstermemektedir. Örneğin Kıbrıs'ın işgal edilmesi, binlerce Kıbrıslı Rum'un öldürülmesi gibi bir olayda da, gene aynı ilericilerin, tüm ilericiliklerini ve demokratlıklarını bir yana bırakıp işgali alkışlamaları, şovenizmi körüklemeleri, işgale karşı çıkanları suçlamaları ve dahası da "Kıbrıs Barış Harekâtı" diye adlandırılan bu askeri istila hareketini anti-emperyalist olarak tanıtmaları da en yakın tarihimizde yaşadığımız ve halen de yaşamakta olduğumuz bir başka canlı örnektir.

Ermeniler üzerindeki dünkü soykırımı hoşgören, Kürtler üzerindeki dünkü ve bugünkü despotizmi şu veya bu şekilde aklayan, Kıbrıs'ın istilâ edilip işgal altında tutulmasını canla başla destekleyen bir anlayış, eskaza yarın gene Türk egemen sınıflarının ve onların merkezi otoritesinin —diyelim ki Kenan Evren Cuntası'nın— girişeceği benzeri bir insanlık suçunu da haklı görmez mi? Örneğin bugün Evren Cuntası çok belirgin bir biçimde ABD'nin Orta Doğu'da önümüzdeki yıllara dönük askeri hazırlıkların içinde yeralmaktadır. Doğu Anadolu'da 10 adet sivil havaalanının askeri amaçlarla genişletilmesi ve bunun için gerekli finansmanın NATO Enfrastrüktür Dairesi tarafından bile değil, doğrudan doğruya Pentagon tarafından karşılanması artık tahmin veya dedikodu ithamına yer bırakmayacak bir şekilde kesin ve açık-seçiktir. Yeni anayasada da buna uygun maddeler bile ihmal edilmemiş, örneğin Cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde, hiçbir cumhurbaşkanında varolmayan bir hak cumhurbaşkanının yetkileri olarak Cunta şefi Kenan Evren'e verilmiştir. Eski anayasalara göre bir ülkeye karşı savaş ilanı ancak ve ancak parlamentonun kararı ve yetkisi dahilindeyken, bu olağanüstü yetki şimdi Kenan Evren'in elindedir. "Tek Adam" olan Gazi Paşa Hazretleri'ne bile tanınmamış olan, ama şimdi Evren Paşa Hazretleri'nin elinde bulunan yetkiye dayanarak Kenan Evren savaş kararı alabilir ve ülkeyi savaşa sokabilir.

Ve yarın (ilerideki yıllarda) Kenan Evren bir emperyalist komplonun içinde kendisine verilen görevi yerine getirip, diyelim ki, İran'a karşı, ya da diyelim ki, Saddam Hüseyin'in devrilerek yerine komünistlerin de içinde bulunduğu devrimci bir yönetimin geldiği Irak'a —veya böyle bir Irak'daki Özerk Kürdistan'a— karşı, veya diyelim ki komünistlerin de hükümete katıldığı ilerici bir Yunanistan rejimine ya da örneğin AKEL'in iktidarda bulunduğu Kıbrıs'ın bağımsız kesimine karşı bir emri vaki yapıp savaş başlatırsa ülkede estirilecek yeni şovenizm histerilerine ilericilik adına, anti-emperyalist'lik adına katılacakların çıkacağı kehanet olmasa gerek.

Verdiğimiz örnekleri yazımızın kapsamını aşacak şekilde genişletmemizin nedeni, konumuzla doğrudan doğruya ilişkili olan EZEN ULUS MİLLİYETÇİLİĞİNİN boyutlarını göze batırmak ve ilericiliğin, demokratlığın sadece birkaç anti-emperyalist ya da demokratik klişeden ibaret olmadığını, bir bütün olduğunu, bu bütünlüğün içinde ancak ezen ulus milliyetçiliğine de karşı çıkarak gerçek ve tutarlı demokrat, ilerici olunabileceğini göstermek içindir.

Bu önemli vurgulamayı yaptıktan sonra kronolojik anlatımımıza devam edelim.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

İttihatçıların genç ve parlak liderliğinden iktidara tırmanan, padişah kızıyla evlenip, Damad-ı Şehriyari'liğe ve Sadrazamlığa sıçrayan Enver'in başını çektiği Enver-Talat-Cemal Paşalar üçlüsünün Dünya Savaşı macerasına girişmesi, sadece Türk siyasi tarihinden kuyruklu yıldız gibi geçen İttihat ve Terakki'nin değil, aynı zamanda 600 yıllık Devlet-i Osmani'nin de sonu oldu.

Birinci Dünya Savaşına ve sonuna değgin olarak konumuzla ilgili şu noktaların altını çizmemiz gerekir:

1915'deki Ermeni soykırımı ve tehciri Doğu Anadolu nüfusunun etnik bileşiminde değişikliği de beraberinde getirdi. Çünkü bölgede yüzyıllardır Ermeni ve Kürt halkları ve Türk azınlığı yanyana yaşayagelmişti. Burada Ermenilerin çoğunlukta olduğu bölgeler ve vilayetler vardı. Ermenilerin kırılmasıyla veya Anadolu dışına sürülmesiyle birlikte bölgenin etnik nüfus bileşimi Kürtlerin büyük çoğunluğundan ve Türk azınlığından oluşur hale geldi. Böylece Anadolu'nun bu yöresinde o tarihe kadar varolan milliyetler sorununda Ermeni topluluğunun toprak birliği (toprak temeli) ve sınıfsal dinamikleri zorla *ve kanla* ortadan kaldırıldı. Böylece buradaki milliyetler sorunu toprak birliği temeli taşıyan tek milliyet olarak Kürt sorununa dönüştü.

Ermeni katliamıyla birlikte bölgedeki ulusal gelişmelerde ve onların siyasi yansımalarında da sınıfsal açıdan önemli bir değişiklik oldu. Şöyle ki, yukarıda da söylediğimiz gibi Kürtlerin baştan sona feodal ilişkiler altında yaşamasına karşılık burjuvalaşma ve dolayısıyla uluslaşma Ermeni topluluğunda somutlanıyordu. Denilebilir ki bu topraklar üzerindeki kapitalist ilişkiler ve gelişmeler Ermenilerin kontrolündeydi. Esasen Ermenilerin Osmanlı merkezi otoritesine karşı verdiği savaş da bu iç pazarın kontrolü içindi.

Ermenilerin mücadelesi sadece merkezi otoriteye ve onun ordusuna karşı değildi, Ermeniler Kürt feodalleriyle de çelişki ve çatışkı içindeydiler.

Kürt feodalleri Ermenilerin gelişmesinden rahatsız oluyorlar ve kendi aşiretlerine mensup silahlı adamları sık sık Ermeni köylerine saldırtıyorlardı. O zamanlar halk arasında "Ermeni Komitacıları" diye bilinen Ermeni milisleriyle Kürt feodallerinin silahlı adamları arasında çatışmalar oluyordu. Kürt feodalleri —ve onların din adamları— meseleyi "gâvur-müslüman" kavgası gibi gösteriyorlardı. Böylece Ermeniler hem Osmanlıların düzenli askeri birliklerine hem de Kürt feodallerinin silahlı aşiret adamlarına karşı iki ayrı cephede —o zamankİ deyimle— "çete harbi" (gerilla savaşı) veriyorlardı.

Türk merkezi otoritesinin Ermeni soykırımı bu nedenden ötürü Kürt feodalleriyle birlikte gerçekleştirildi. Kürt egemenleri Ermenilerin yokedilmesi veya sürülmesi durumunda onların üretim araçlarına (özellikle topraklarına) ve hatta konutlarına konmayı bekliyorlardı.

Yeri gelmişken şu noktayı özellikle belirtelim: bölgedeki Kürt emekçileri Ermeni soykırımına katılmadılar, hatta olayları yaşayan pek çok kimsenin anlattığı gibi birçok Kürt ailesi —kontrolün daha az olduğu yerler olan kentlerde— Ermenilere yardım ettiler, onları sakladılar ve kıyıma uğramadan Halep'e, Şam'a, Beyrut'a geçmelerine yardımcı oldular, ya da öldürülmeye götürülen ailelerin çocuklarını aldılar, sakladılar, kimisini evlat edindiler. İhbarcılık dahi parmakla gösterilecek kadar az oldu.

Soykırım tamamiyle hükümet kuvvetleri ve Kürt feodallerinin silahlı muhafızları tarafından gerçekleştirildi halk katliama katılmadığı gibi *çapulculuğa da iltifat etmedi.* Ermenilerin üretim araçlarına ve konutlarına feodal aileler veya hükümet el koydu. Başlangıçta hazineye devredilen topraklar da sonunda Kürt feodallerinin mülkiyetine geçti.

Daha önceki yıllarda yaratılan "gâvur-müslüman" propagandalarına ve dinsel taassuba rağmen kentlerdeki Kürt emekçilerinin derin bir sessizlik içinde —katliamı tasvip etmeyen, ama korkusundan birşey de yapamayan bir suskunluk içinde— olayları izledikleri, Ermenilere acıdıkları olayların görgü tanıklarının hemen hepsinin ortak gözlemidir. Bunun bir başka kanıtı da, katliamdan ve tehcirden yakasını kurtararak bölgede yaşamaya devam eden Ermenilerin, genellikle kuyumculuk, terzilik, berberlik, kunduracılık, marangozluk, duvarcılık vb. gibi el zanaatleriyle ve esnaflıkla uzun yıllar iştigal edebilmeleri ve Kürt halkıyla kardeşçe yaşamaya devam etmeleri, Kürt emekçilerinden sempati ve iyimserlik görmeleridir. Bu özel örnekten çıkaracağımız önemli genelleme şudur ki: dinsel taassup ve milliyet farkları ne düzeyde olursa olsun jenosit gibi büyük bir insanlık suçu karşısında farklı dinlerden ve milliyetlerden olan emekçiler arasında insanlık —İNSAN OLMA— motifi esas kalmaktadır ve her türlü jenosit dinsel veya ulusal bir olay değil, özünde sınıfsal bir olaydır.

● Yukarıda anlattığımız nedenlerden dolayı Ermenilerin ve dolayısıyla Ermeni ulusal burjuvazisinin tasfiye edilmesiyle birlikte bölgedeki kapitalist gelişme yavaşladığı gibi ulusal diye niteleyebileceğimiz hareketlerden Ermeni faktörü çıkınca, merkezi otoriteye karşı çıkışlar gene bütünüyle bir kısım feodallerin hükümetle olan çelişkilerine —ya da düşman aşiretin hükümeti desteklemesi veya ondan himaye, yardım görmesi halinde— aşiretler arası kavganın yer yer hükümeti de karşıya alma sonucu getirmesine dönüştü.

● Ermenilerin öldürülmesinden veya anayurt dışına sürülmesinden sonrası için Kürt nüfusunun çoğunlukta olduğu bölgelerin tamamına Anadolu Kürdistanı (Cumhuriyetten sonra ise Türkiye Kürdistanı) demek, toprak birliği temelini göstermek açısından önemlidir.

● Konumuzla ilgili bir başka önemli nokta şudur: Savaş sonucunda Bağdat-Basra ve kuzeyi İngilizler, Suriye —ve eskiden Suriye'nin bir parçası olan bugünkü Lübnan— ve Anadolu'nun Antakya-Ayıntap-Urfa vilayetleri de Fransa tarafından işgal edildi. Anadolu'da emperyalizme karşı ilk silahlı kurtuluş mücadelesi Ayıntap-Urfa yöresinde Türk ve Kürtlerin ortak çete savaşlarıyla başladı. Fransızlar bu topraklardan çekildikten sonraki yıllarda ise Fransız işbirlikçisi Suriye, onun doğusunda ise İngiliz işbirlikçisi Irak devletleri kuruldu. Böylece savaş öncesinde Kürtler iki imparatorluğun egemenliği altında yaşarlarken, şimdi dört ayrı devletin egemenliğine girdiler. *Bu olgu uzun erimde önemli sonuçlar getirdi.* Çünkü sözkonusu devletlerin siyasal statüleri, sosyal ve ekonomik özellikleri ve gelişmeleri farklı farklı oldu. Böylece dört egemen devletin sınırları içinde kalarak bölüşülen Kürdistan'ın ayrı ayrı parçalarında ayrı ayrı toplumsal gelişmeler, ekonomik ve siyasal süreçler, ayrı uluslaşma süreçleri ortaya çıktı. Bugün varılan noktada ise bu dört ayrı devletin egemenliği altında yaşayan Kürt ulusal toplulukları birbirinden farklı özgül koşullara ulaştılar.

● Bu olgunun bir başka sonucu da şu oldu: Kürtler sadece Osmanlı ve İran devletlerinin boyunduruğu altında yaşarlarken, bölgedeki Kürt nüfusunun büyük çoğunluğunu Osmanlı Kürtleri oluşturuyordu. Buna rağmen Osmanlı merkezi otoritesine karşı İstanbul'da ve Anadolu'da başlayan siyasi mücadeleler ile Kerkük-Musul-Süleymaniye ve Soran-Bedihan bölgelerinde (bugünkü Irak Kürdistanında) verilen mücadeleler arasında (yukarada da Bitlis isyanı örneğinde gördüğümüz gibi) bir birliktelik yoktu. Gene İstanbul'da Kürt uyanışının öncülüğünü yapan Kürt burjuva aydınlarının da yayınlarını Türkçe-Kürtçe veya sadece Türkçe yapmalarından da anlaşılacağı üzere, Anadolu'nun dışındaki Kürtler onları ilgilendirmiyordu. Savaş öncesinde bile durum böyleyken, Kürdistan topraklarının bu kez ikisi Arap, biri Türk, diğeri Fars dört ayrı devletin hakimiyetine girmesiyle ve sözünü ettiğimiz farklı ekonomik-sosyal-siyasal süreçlerin işlemeye başlamasıyla birlikte bu mücadeleler arasındaki zaten direkt olmayan bağlantı büsbütün koptu.

● Bir başka sonucu da şöyle özetlemek mümkün: Irak Kürdistanındaki zengin petrol yatakları nedeniyle İngiliz emperyalizminin bölgeye verdiği önem yüzünden, o yıllarda Irak Kürdistanında daha gelişkin olan siyasi mücadelelerin ve isyanların bastırılmasında —bu hareketlerdeki feodal önderliğin kaypak ve tutarsız politikaları ve çeşitli uzlaşmalarının yanısıra— İngiliz askeri birliklerinin ve özellikle Kraliyet Hava Kuvvetlerinin (RAF) varlığı da önemli rol oynadı.

●●●

KÜRDİSTAN'DA POLİTİK SÜREÇLER yazısı, gazetemiz KİTLE'nin daha sonraki sayılarında devam edecektir.